

Patronların ve yöneticilerin gözünden

SİVİL TOPLUM
KURULUŞLARI

“Sanayi odaklı bir ekonomik modele ihtiyaç var”

PANDEMİ sürecinde küresel tedarik zincirinde ciddi değişimler yaşandı. Operasyonel hız kadar ölçek ekonomisine odaklanan bir Türkiye'nin üretim ve tedarik üssü olmaması için bir neden görünmüyor. Almanya'nın doğusu ile Çin'in batısı arasında kalan bölgede Türkiye ile üretimde ve tedarik zincirinde rekabet edecek bir başka ülke yok. Son haftalarda tedarik zincirinde görülen ürün ve hizmet maliyeti artışı dikkatle takip edilmeli. Ülkemizin bu dönemi doğru ve etkin bir yol haritası ile yeni rekabet senaryolarını da göz

Orhan TURAN /
TÜRKONFED Yönetim
Kuruu Başkanı

önüne alarak planlaması gerekiyor. 2021 yılında kredi maliyetlerindeki artışın, özellikle KOBİ'lerde, nakit akışı ve finansmana erişimde sıkıntılar yaratma potansiyeli yüksek. TÜRKONFED olarak 2011'den bu yana 'Önce Küçüğü Düşün' diyoruz. Mikro ve küçük ölçekli firmalarımıza geri ödemesiz desteklerin sunulması önemli. Uzun dönemli büyüme hedefi için markalı, yüksek katma değerli üretim ve yüksek katma değerli ihracatı odağına alan sanayi odaklı bir ekonomik modele ihtiyacımız var.

“Ekonomi politikaları süreçte etkili olacak”

EKONOMİK toparlanmanın ne kadar hızlı olacağı, virüsün ne sürede makul seviyelerde kontrol altına alınabileceği ve ülkelerin açıkladığı kurtarma paketlerinin ne ölçüde etkili olabileceğine bağlı olacak. Küresel durgunluk kaçınılmaz olarak görünmekte. Ancak düşüşün ne kadar derin ve uzun olacağı, Covid-19'un yayılmasını önlemek için hükümet tarafından alınan önlemlerin ve uygulanan politikaların başarısına, KOBİ'lerde likidite sorunlarının ne ölçüde hafifletilebileceğine, mali açıdan sıkıntı çeken aileleri desteklemek

Yavuz EROĞLU / Türk
Plastik San. Arş. Gış. ve
Eğitim Vakfı Başkanı

ve işlerini güvence altına almak için uygulanacak olan hükümet politikalarının etkilerine bağlıdır. Krizin derinliği aynı zamanda şirketlerin krize karşı verecekleri tepkiye ve mevcut kilitlemelerin ne kadar süreceğine de bağlı. Ülkeler bu süreçte şirketleri ve istihdamı ayakta tutmayı başardıkları ölçüde Covid-19 krizinden hem üretim hem de talep anlamında daha hızlı bir şekilde çıkmayı başaracaklardır. Salgın sonrasında özellikle hizmetler sektöründe uzaktan çalışma daha yaygın olarak kullanılmaya başlanacak.

“Tazminatsız çıkış markalar için can simidi”

PERAKENDE sektörü önceki yıllarda birçok krizle mücadele etti ama hiçbiri Covid-19 kadar ağır yıkım bırakmadı. Avrupa ve ABD'de asırlık markaların iflasına tanık olduk. Türk perakende sektörü ilk dalgayı dünyaya göre daha az hasarla atlattı. Ancak Mart-Mayıs'taki tam kapanmada 'yedek akçe'yi tüketen sektör henüz toparlanmadan ikinci dalga kısıtlamaları ile çok zor bir döneme girdi. Yıllardır gündemimizde olan tazminatsız çıkış konusu en kısa zamanda mümkünse yarın çözüme kavuşturulmalı. Taleplerimizi Hazine ve Maliye, Ticaret ve

Sinan ÖNCEL /
Birleşmiş Markalar
Derneği Başkanı

Adalet Bakanlıkları ile paylaştık. Perakendenin sesine kulak verileceğine inanıyoruz, aksi takdirde bazı markalarımızın nefesinin bahar aylarını görmeye yetmeyeceğinden endişe ediyoruz. Cumhurbaşkanımızın 14 Aralık'ta açıkladığı pakette yer alan küçük esnafa kira desteği ile KDV ve stopaj indiriminin altı ay uzatılması önemli, ancak organize perakende sektörünün beklentileri çok daha farklı. Özellikle tazminatsız bir şekilde sözleşmeleri feshetme hakkının markalarımız için can simidi niteliğinde olduğunun altını çizmek istiyorum.

“Global pazarlardaki payımızı artıracacağız”

PANDEMİ döneminde ambalajın ne kadar önemli ve gerekli olduğu bir kez daha anlaşıldı. Bizler de herhangi bir aksama olmaması için tüm önlemleri alarak üretime devam ettik. Pandemi sonrasında ambalajlı ürünlere talebin artacağı, dijital baskı ve akıllı etiketlerin yer aldığı ambalajlara yönelim oluşacağını düşünüyoruz. Ar-Ge ve inovasyona yatırım yaparak, en hızlı ve ekonomik şekilde üretim yapmamız ve rekabetin yoğun olduğu dünya pazarlarındaki payımızı artırmamız gerekiyor. Sektörümüzün karşılaştığı en büyük sorunlardan biri

Zeki SARİBEKİR /
Ambalaj Sanayicileri
Derneği (ASD) Başkanı

halihazırda ara eleman ve teknik personel sıkıntısı. Burada meslek liselerini desteklememiz gerektiğine inanıyoruz. Daha çok ülkeye ambalaj satmayı, pazar payımızı artırarak ürettiğimiz en az yarısını ihraç etmeyi hedefliyoruz. Ticaret Bakanlığımızın küresel ekonomideki ve siyasi konjonktürdeki gelişmeler çerçevesinde belirlediği ve desteklediği ülkeleri sektör olarak önceliklendiriyoruz. Bunlar arasındaki Güney Afrika Cumhuriyeti ile Kuzey ve Güney Amerika Ülkeleriyle ticari ilişkilerimizi 2021 yılında yoğunlaştıracacağız.

Patronların ve yöneticilerin gözünden

“Güçlü Türkiye, üreten ekonomi ile inşa edilecek”

ÜLKEMİZ ekonomisi uzun yıllardır krizlere ve saldırılara maruz kalıyor. Bu bir taraftan ekonomimize zarar verirken, diğer taraftan ekonomimize direnç, iş insanlarımıza ise çözüm üretme yetisi kazandırıyor. Pandemi, dijitalleşme ve dijital dönüşüm kavramlarının, iş dünyasının birinci gündemi haline getirdi. İşletmelerimiz rekabet için önemli bir dönüşüm içerisine girdi. 2021 için en büyük avantaj, tetiklenen inovasyon ekosisteminde görülecektir. En büyük risk ise özellikle KOBİ ölçekli işletmelerin sürdürülebilir finansal stabilitenin sağlanabilmesi konusunda

Yaşar DOĞAN /
TÜMSIAD Genel Başkanı

yaşanabilir. Pandemi öncesinde, dijitalleşme ve dijital dönüşüm çalışmalarını başlatmıştık. Pandemi sonrasında bu yatırımlarımız devam edecek; bilgi teknolojileri alanında yeni istihdam alanları açacağız. Verinin elde edilmesi ve kullanılabilir bilginin üretilerek, güvenilir kaynaklardan sunulması, sivil toplum kuruluşlarının en önemli görevlerinden biri. Günümüzde bunu bilgi teknolojilerini etkin kullanmak suretiyle yapabiliriz. Güçlü Türkiye'nin, üreten ekonomi ile inşa edilebileceğine inanıyoruz.

“ABD’yle ilişkilerde yeni bir döneme girdik”

JOE Biden'in başkan seçilmesiyle birlikte Amerika'yla ilişkilerde yeni bir döneme girdik. Bu dönemin eskisinden daha da iyi olacağını düşünüyoruz. Çünkü bu pandemi birçok şeyi değiştirdi. Muhakkak ABD'nin dış politikasında da bir takım değişiklikler olacak. Pandemi ülkelerin tedarik zincirlerini yeniden gözden geçirmelerini sağladı. Uzakdoğu'dan ithalat yapmayı sağlıklı görmeyen Amerikalı ithalatçılar bir süre önce siparişlerini Türkiye'ye kaydırmaya başlamışlardı. Pandemiyle birlikte tedarik zincirinde yaşanan bu değişim Türkiye'yi

Uğur TERZİOĞLU /
Amerikan Türk İş
Geliştirme Konseyi
Onursal Başkanı

daha da ön plana çıkaracak ve Türkiye üretim üssü olma anlamında rakiplerinden daha da ayrışacak. Konsey olarak gerek Türkiye'de, gerekse çevre ülkelerde yapılanmaya devam ediyoruz. Şu anda Türkiye'de Ankara, Adana, İzmir, Bodrum temsilciliklerimiz faaliyettedir. Yurtdışında ise ABD ve KKTC temsilciliklerimiz hizmet veriyoruz. Önümüzdeki yıl Azerbaycan'da da temsilcilik açmayı planlıyoruz. Türkiye bölgesinde önemli bir güç. Ortadoğu'da hayata geçirdiği politikalarla Türkiye'nin bu gücünü daha da artıracığına inanıyoruz.

“Mart’tan itibaren işler daha iyi olacak”

PANDEMİNİN zorlayıcı etkileri olsa da 2020 yılında gerek iç pazarda gerekse dış pazarda mevcut durumu korumak bir yana hedeflerimizi de büyük ölçüde yakaladık. Bunlar 2021 yılı için bize moral veren öncü göstergeler. 2021 yılında ihracatımızı yüzde 6 artırarak, 1.3 milyar dolar ihracat yapmayı öngörüyoruz. Mart ayından itibaren işlerin tekrar yükselişe geçmesini bekliyoruz. Türk ekonomisinin gelişimi için ihracat önceliğimiz... Amerika'yla ilişkiler gelişiyor. Avrupa Birliği, tedarik güvenliği

Erdem ÇENESİZ /
Türkiye Seramik
Federasyonu Başkanı

konusunda Türkiye'ye güveniyor. Bütün bunlar önümüzdeki yıl ihracat hedeflerini büyütecektir. Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleriyle olan problemlerin çözülmesi bizi ihracat yolunda daha da güçlendirecektir. Doğalgaz fiyatlandırmasındaki handikaplar giderilir, Avrupa Birliği ve rakip ülkelerle doğalgaz fiyatlarında eşit şartlarda rekabet edebilirsek ihracatımızın hemen arttığını görüyoruz.

“İhracattaki artış trendimiz devam eder”

ÇİMENTO sektöründe 2020'de ekonomik dengeli ihracat temelli politikalarla sağladık. Yeni yılda da, ihracattaki artış trendimizin devam etmesini bekliyoruz. Reform çalışmaları, Yeni Ekonomik Program ve aşı çalışmalarındaki gelişmeler doğrultusunda, Türkiye ekonomisinin 2021 yılında pozitif yönlü bir yol izleyeceğini düşünüyorum. İnşaat sektöründe yaşanan talep azalmasına ve pandemi kısıtlamalarına karşın sektörümüz bu süreçte istihdam kaybı yaşamadı. 2019'da çimento için küresel kapasite kullanım oranı ortalama yüzde 57 düzeyinde

Suat ÇALBIYIK /
Çimento Endüstrisi
İşverenleri Sendikası
(ÇEİS) Yön. Krl. Başkanı

iken, Türkiye'de bu oranın yüzde 40 civarında olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sektörümüzün yeni yatırıma ihtiyacı bulunmuyor. İhracattaki gücümüzü korumak için globalde yerel oyuncu olmaya yönelik yatırımlar önceliğimiz olacak. Gelecek dönemde ise e-ticaretin toplam ekonomiden alacağı pay büyüyecektir. Kişisel olarak büyüme eğilimi kuvvetli start-up'lar, ülkemizin kalkınmasına ve ekonomisine katkı sağlayacağına inandığım Ar-Ge projeleri ile çeşitli sanayi kollarına yatırım yapmayı tercih ediyorum.

2021 Patronların ve yöneticilerin gözünden

“2021 çelik sektörü için daha iyi olacak”

TÜRKİYE’NİN çelik üretiminin bu yıl 35 milyon ton seviyesinde olacağını tahmin ediyoruz. 2017’deki 37 milyon ton seviyesini, ancak 2021 yılında yakalayabiliriz. Yapılan tahminlere göre yüzde 70-80 kapasite kullanım oranıyla gelecek yıl çalışılabileceğini düşünüyoruz. Türkiye’nin ham çelik tüketimindeki artışlar, üretimimize göre daha iyi... Türkiye’nin ham çelik tüketimi 2020’de 29 milyonun üstüne çıkabilir. Pandemideki gelişmelere de bağlı olarak, 2021’de 2017’de ulaştığımız 33 milyon ton seviyelerini hedefleyebiliriz. 2021 yılında,

Dr. Veysel YAYAN /
Türkiye Çelik Üreticileri
Derneği Genel Sekreteri

2020’de ihracatımızdaki kayıpları makul ölçülerde dengeleyip 2019 yılı seviyelerini aşabiliriz. 2019 yılında 21 milyon dolar gelir elde etmiştik. Avrupa Birliği’nin uyguladığı kota, temmuz ayında sona eriyor. Bu bize küçük bir alan açabilir. Amerika Birleşik Devletleri, Ortadoğu ve Uzakdoğu pazarlarının biraz daha iyileşmesini bekliyorum.

“Sanal fuarlara devam edeceğiz”

KÜRESEL salgın ile birlikte daha çok insan evde, hatta mutfakta zaman geçirmeye başladı. Dışarı çıkamayanlar, evlerinde daha şık sofralar kurar oldu. İşletmelerin sosyal medya reklamlarına ağırlık vermesinin yanında, ürünün internetten daha hızlı alınabildiğini deneyimleyen tüketici, satışların e-ticaret ile hızlanmasında önemli bir rol üstlendi. 2020 Ocak-Şubat aylarında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3.5 artan sofraya ve mutfak eşyaları ihracatı, Mart ayında diğer birçok sektörde olduğu gibi, küresel

Mesut ÖKSÜZ /
Züccacılar Derneği
(ZÜCDEFER) Başkanı

salgının etkisi ile düşme eğilimi gösterdi. Bu yıl da 2019 gibi 4.6 milyar dolar ihracatla yılı kapatmaya hazırlanıyoruz. Yeni yılda da sanal fuarlarımıza, online B2B ve Ur-Ge projemize devam edeceğiz. Katma değeri yüksek ve yenilikçi ürünler, tüketicilerin satın alma davranışlarında fiyatı göz ardı etmelerine neden oluyor. Ülkemizde üretimleri yetersiz olan hammaddeler üzerindeki vergilerin kesinlikle kaldırılması suretiyle sanayicimizin daha rahat rekabet edebilmesinin sağlanması gerektiği düşüncesindeyiz.

“Firmalarımız siparişe yetişmekte zorlandı”

DÜNYADAKİ değişimlerin 2020-2021’de sektörümüze büyüme olarak yansıtacağını ve Türk sanayisinde teknolojiye yapılan yatırımlarla dünyadan alacağımız payın artacağını düşünüyorum. 2020 bizim sektörümüz için en kritik ve en zor dönemdi. Bir taraftan da salgının getirdiği bazı avantajları yaşamaya başladık. Şu anda yaptığımız sektör analizlerinden ve görüşmelerinden şunu anlıyoruz ki firmalarımız yoğun şekilde siparişlere yetişmeye çalışıyor. Bizler burada dernek olarak sektörümüzdeki ihracatçı firmaların ihracat yatırımlarını daha

Gökhan TURHAN /
Armatür Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

da arttırmaya, yapmayanlara da yapmaları için teşvikler sağlamaya çalışıyoruz. Bu konuda kapsamlı çalışmalar yaparak bakanlıklar başta olmak üzere ilgili tüm kamu kurumlarımıza ve sektör paydaşlarımıza dernek olarak görüşlerimizi iletiyoruz. Dünya başta bir döneme evrilirken burada en önemli konu e-ticaret ve e-ihracatın ortaya çıkması oldu. Önümüzdeki 3-5 yıllık süreçte bu daha da ortaya çıkacak. Tüm ticaretler online’ya dönüşecektir diye düşünüyorum. Biz de dernek ve sektör olarak bu konu ile ilgili çalışmalara başladık.

“İkinci yarıdan itibaren büyüme ivmesi artar”

2021’in ilk yarısının genel olarak işletmeler açısından dengelenme ile geçeceğini öngörüyoruz. Ekonomide ivmeyi tekrar kazanmamız için aşının uygulanmaya başlaması önem arz ediyor. Her şey yolunda giderse 2021’in ikinci yarısından itibaren yavaş yavaş istediğimiz büyüme ivmesini kazanabiliriz. Ancak bu noktada gerek devletimiz alacağı kararlar gerekse de işletmelerimizin iş planlamaları çok belirleyici olacaktır. Pandemi sürecinde büyüme ivmesi gösterebilen sektörlerden biri olan lojistiğin özellikle de

Ali AVCI / Sektörel
Dernekler Federasyonu
(SEDEFED) Başkanı

deniz lojistiğinin 2021 yılında da büyüme devam edeceğini söyleyebiliriz. Bunun dışında tedarik zinciri ve e-ticaret de pandeminin olumsuz etkilerinin diğer sektörlerle nazaran daha az hissetmeye devam edecektir. 2021 yılında ekonomide enerjimizi katma değerli üretime odaklamalıyız. Kısacası sektörlerimizin 2021 beklentileri arasında verimlilik, katma değerli üretim, markalaşma, güvenli yatırım ortamı, Gümrük Birliği’nin modernizasyonu ve istihdama yönelik uzun vadeli, yenilikçi, kapsayıcı ve şeffaf adımlar yer alıyor.

Patronların ve yöneticilerin gözünden

“Reformlar bir an önce devreye alınmalı”

SALGININ yayılma hızı ve kitlesel aşılama sürecine dair belirsizlikler ekonomi tarafındaki öngörülerini zorlaştırıyor. Böyle bir ortamda odaklanılması gereken konuların başında yatırım ortamının iyileştirilmesi ve şirketlerimizin rekabet kapasitelerinin artırılması geliyor. Günümüzde yatırımcılar, doğru model ile yönetildiğini düşündükleri şirketleri tercih ediyor ancak bu kriter tek başına yeterli değil. Yatırımcılar aynı zamanda, yatırımlarını gerçekleştirecekleri ülkeye de güvenmek istiyor.

Feyyaz ÜNAL / Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD) Başkanı

Şu anda ülkemizde de dile getirilen reform süreçlerinin bir an önce devreye alınması, uluslararası normlara uygun, şeffaf, öngörülebilir, hesap verebilir bir ortam oluşturması, bu güvenin sağlanmasında etkin rol oynayarak yatırımcıların ülkemize olan ilgisinin artmasını sağlayacaktır. Ayrıca salgın ve kısıtlamalar nedeniyle faaliyetleri etkilenen işletmelere yönelik desteklerin artarak devam etmesi, bu dönemin daha az hasarla atlatılmasına yardımcı olacaktır.

“Her koşulda yatırıma devam etmeliyiz”

PANDEMİNİN ilk dönemlerinde ihracatta yaşadığımız düşüşleri kısa sürede geride bıraktık ve dış ticaret verilerine baktığımızda geçtiğimiz beş aylık dönemde sürekli ihracatımızın arttığını gözlemliyoruz. Eğer farklı bir gelişme olmaz ise yeni yılda da iki haneli artışları görmeye devam edebiliriz. Covid-19 sonrası sektörün yeni yatırıma girişeceği çok açık çünkü halen firmalarımızın büyük çoğunluğu tam vardiya üretim gerçekleştiriyor ve talebe cevap vermekte zorlanıyorlar. Burada yatırımın zamanlaması

Burak ÖNDER / Ev ve Mutfak Eşyaları San. ve İhr. Derneği Başkanı

aslında sektörün önünü görmeye başlaması ile bağlantılı. Kurun dalgalanması ve yurtdışındaki talebin istikrarı hakkında soru işaretleri sanayicimizin yeni yatırıma girişmesi önünde en büyük etken. Aşı ve tedavi edici ilaçların bulunması ile tüm dünyada yatırım açısından olumlu bir hava eseceğini söyleyebiliriz. Bir sanayici eline geçen parayı mutlaka kendi işine, kendi markasına yatırmalı. Sanayiciler olarak biz hem ülkemize hem çalışanlarımıza borçlu olduğumuzu düşünüyor ve her koşulda yatırıma devam etmeye çalışıyoruz.

“Yıldızı parlayan bir sektör olduk”

PANDEMİ koşulları ağırlaşmaz ve başka beklenmeyen gelişmeler yaşanmazsa 2021, 2020'den daha iyi bir yıl olur kanaatindeyim. Sanayiciler olarak kısa vadeli planlamalar yerine daha uzun vadeli planlamalar yaparak ve hep bir adım sonrasını düşünerek hareket etmek zorundayız. Her koşulda üretim, yatırım, istihdam anlamında neler yapabiliriz noktasına odaklanıyoruz. Kimya, pandemi sürecinde yıldızı parlayan sektörlerden bir tanesi oldu. Koronavirüs ile mücadelede temizlik, hijyen ürünleri, medikal, plastik, ambalaj ürünleri gibi

Vefa İbrahim ARACI / GEBKİM Başkanı

sektörlerde talebin rekor seviyelere ulaştığını gördük. Kimya sanayimiz bu açıdan çok iyi bir sınav verdi. Bu avantajı 2021 ve sonrasında da korumamız, katma değeri yüksek ürünler ve Ar-Ge'ye olan yatırımları hızlandırarak özellikle pandemi sonrası oluşacak yeni düzende yerimizi almamız diye düşünüyoruz. Kimya sanayi bugün gerek ürettiği mamul, yarı mamul ve hammaddeler gerekse ihracat performansını ile Türkiye ekonomisinin kritik öneme sahip ve büyümeye en büyük katkıyı sağlayan sektörlerinin başında geliyor.

“Artan talep sektördeki büyümeyi yukarı taşıdı”

ÖZEL markalı ürünler sektörümüz açısından yeni yıla yönelik beklentilerimiz sektördeki büyümenin çift haneli rakamlarda süreceği yönünde. Gıda, temizlik, hijyen ürünleri başta olmak üzere pandemi döneminde tüketicinin bu ürünlere artan yüksek talebi sektörümüzdeki büyümeyi yukarı taşıdı. Perakende sektörünün satışlarında özel markalı ürünlerin payı günden güne artıyor. Koronavirüs ile mücadele Türk sanayinin dünyadaki rakiplerine göre çok iyi bir sınav verdiğinin altını çizmek istiyorum. Pandemi ile birlikte gıda, temizlik,

M. İmer ÖZER / Özel Markalı Ürünler San. ve Tedarikçileri Derneği (PLAT) Yön. Krl. Başkanı

hijyen, kişisel bakım ürünleri gibi sektörlerde 2020'de yapılan yatırımlara ek olarak yeni yılda da yeni yatırımların devreye gireceğini öngörüyoruz. Bu dönemde farklı sektörlerde faaliyet göstermelerine rağmen birçok şirketin söz konusu bu sektörlerde yatırım yapmaya başladıklarına da şahit olduk. Yeni yatırımlarla birlikte istihdamlarda yüzde 10-15'lik artışlar görebiliriz. Üretimin, sanayinin ve özellikle de yerli üretimin önem kazanacağı, dijital teknolojilerin iş süreçlerindeki hakimiyetini artıracığı bir döneme giriyoruz.

Patronların ve yöneticilerin gözünden

“2020 ihracatımız 8.2 milyar dolar”

2021 yılını hem Hırdavat sektörümüz için hem de Türkiye ekonomisi için bir toparlanma yılı olacağını ve aşı çalışmalarının da yaygın bir uygulamaya geçmesi ile normalleşme sürecinin hızlanacağını düşünüyoruz. Normalleşme ile birlikte beyaz eşya, otomotiv ve mobilya sektörlerinde ciddi talep artışı olacağını ve bunun da söz konusu sektörlerin önemli tedarikçisi konumunda olan Hırdavat sektörüne olumlu yansıtacağını düşünüyoruz. Sektörümüz 2020 Ocak-Kasım döneminde pandemiye rağmen 7.4 milyar dolar ihracat

Çetin TECDELİOĞLU /
Hırdavat Sanayici ve
İş Adamları Derneği
(HISIAD) Başkanı

gerçekleştirdi. Yılsonu beklentimiz 2019 yılı ihracatımız olan 8.2 milyar dolar civarlarında. 2021 için ihracatımızı 9 milyar dolar olarak hedeflerken halihazırda 1 milyar dolar olan dış ticaret fazlamızı daha yüksek katma değerli üretim ve yerli girdi kullanımının artması ile daha da yükseltmeyi hedefliyoruz. Hırdavat sektörü olarak bu değişimleri dijitalleşmenin de gereksinimlerini karşılayarak ülkemiz için bir fırsata çevirmemiz gerektiğini ve yeni düzende dünya pazarından daha fazla pay almamız gerektiğini düşünüyoruz.

“Dijitalleşme süreci yoğunlaştı”

PANDEMİ süreci hem ülke ekonomisi hem de deri sektörü açısından daralma ile sonuçlandı ve süreç devam ediyor. En önemli risk belirsizlik ortamı ve insanlar üzerinde oluşan kaygı nedeniyle satın alma davranışlarının değişimi oldu. Sektör özelinde pandeminin bir sonucu olarak dijitalleşme sürecinin dijital pazarlama tarafına yoğunlaştığımız bir süreç olacak. Ayakkabı sektörümüz hem dünyada hem de ülkemizde ilk sanal fuarı gerçekleştiren sektör olarak yerini aldı. Sanal fuar düzenlemede sektör olarak artan oranda

Burak UYGUNER
/ Türkiye Deri
Sanayicileri Derneği
(TSDS) Başkanı

bir çaba içindeyiz. Deriden mamul ürünler ile deri olmayan sentetik malzemelerden üretilen ancak deri gibi tüketiciye lanse edilen ürünlere yönelik bazı hazırlıklar içindeyiz. Bu konu bizim sektör olarak çok uzun yıllardır verdiğimiz bir mücadele. Brezilya ve İtalya deri terimini yasal düzenlemelerle koruma altına aldılar. Konu şimdi Avrupa Birliği komisyonu gündeminde. Biz de sektör olarak bir çalışma yaparak Ticaret Bakanımız Sayın Ruhsar Pekcan'a sunduk. 2021 çalışmalarımız arasında bu çalışma alanı da önemli bir yer teşkil ediyor.

“Unlu mamuller sektörü dijitalleşecek”

ÜLKEMİZDE yıllık ticari büyüklüğü yaklaşık 50 milyar dolar olan, doğrudan ve dolaylı yaratmış olduğu istihdam ile 2-3 milyon kişiye geçim imkânı sağlayan, yüzde 90'ın üzerinde yerlilik oranına sahip bir sanayinin parçası olmaktan gururluyuz. Hammadde maliyetlerinin yükselmesi, satışlardaki iadeler ve tezgahlardaki fireler, ekme ve unlu mamuller üretiminde katlanılmasını daha zor hale getirdi. Fireye atılan kısmı ortadan kaldırmak adına geleneksel fırınlarda donuk hamur teknolojisi daha aktif kullanılmak

Serdar YALÇINKAYA /
Türkiye Mamul Makine
Ür. Birliği Derneği
(TUMMAB) Başkanı

zorunda. Bu yönde girişimler ve yatırımlar, 2021 yılına sektörde damgasını vuracak. Türkiye'de artan iş gücü maliyetleri ve yeterli kalifiye personelin sektöre arz edilememesine bağlı olarak sektör oyuncularının teknolojiye olan ihtiyacı artacak. Kişisel harcamalar ciddi anlamda 2021 yılının ilk çeyreğinden sonra artmaya başlayacak ve üçüncü çeyrekte zirveye ulaşacak. Yeni yılda ekme ve unlu mamuller dijital pazarlarda da önemli bir yer alacak.

“Çiftçinin geliri artırılıp, borçları yapılandırılsın”

2021, ülke ekonomisinin ve tarım sektörünün kronikleşmiş sorunları, Covid-19'un yol açtığı ekonomik sıkıntılar nedeniyle güçlüklerin arttığı bir yıl olacak gibi görünüyor. 2021 bütçesinden tarımsal desteklemeye ayrılan kaynak miktarı, güncel ithalat uygulamaları ve döviz fiyatlarındaki artışın enflasyona yansımaları, bu sorunların 2021'de de sektörü olumsuz yönde etkilemeye devam edeceğini gösteriyor. Çiftçinin borç sorunu giderek ağırlaşıyor. Tarımsal üreticiler geçtiğimiz yıllarda borcu borçla ödeyerek bu sorunu aşmaya çalıştılar,

Hüseyin DEMİRTAŞ
/ Türkiye Ziraatçılar
Derneği Genel Başkanı

ancak artık bu sürecin de sonu göründü. O nedenle 2021'de çiftçinin gelirini artırarak ve mevcut borçları yapılandırarak borç sorununa bir çözüm bulunmaması durumunda, tarımsal üretim ciddi olarak etkilenebilir. 2020 hasat sezonunda hububat başta olmak üzere bazı ürünlerin rekolteledeki artış, bu açıdan kimseyi rahavete sürüklememeli. TL'nin döviz karşısındaki değer kaybı, ihracat mallarımızın dış pazarlardaki şansını artırıyor. Ancak bunun sonucunda sağlanan gelir düşük kalıyor ve çiftçiye yansıtılmıyor.

2021 Patronların ve yöneticilerin gözünden

“Ülkemiz tarımda büyümesini sürdürecektir”

COVID-19'UN neden olduğu sıkıntılı bir süreç yaşıyoruz. Salgına rağmen sektörümüz 2020 birinci çeyrekte yüzde 2.1, ikinci çeyrekte yüzde 4.3, üçüncü çeyrekte yüzde 6.2 büyüdü. Sektör olarak üçüncü çeyrek itibarıyla son bir yıllık dönemde 319.1 milyar TL'lik katma değer ürettik, ekonomimize katkıda bulduk. 2021'in bu yıldan çok daha iyi olacağını, ülkemizin tarımda büyümesini sürdüreceğini, milli gelirin hedefler çerçevesinde büyüyeceğini, 2020 yaralarının sarılacağını söyleyebiliriz. Önemli olan insan sağlığıdır.

Nihat ÇELİK / Türkiye
Damızlık Koyun
Keçi Merkez Birliği
Genel Başkanı

Yoksa ekonomi bir şekilde düzülür. Pandemi sorununun çözülmesi, aşuların etkisini göstermesi ve hastalığın kontrol altına alınması bizim için en büyük mutluluk kaynağı olur. Geleceğe yönelik iyimserim. Bu salgının en kısa zamanda kontrol altına alınacağına inanıyorum. Fakat pandemi süreci hayatımızı geri dönülmez bir şekilde değiştirdi. Tüm dünyayı küçük bir köy haline getirdi. Tarım ve gıda, sağlık, temizlik sektörlerinin stratejik önemi ortaya çıktı. Sağlık ve gıda olmadan hiçbir şey olamayacağı görüldü.

“Kamucu tarım politikaları uygulanmalı”

PANDEMİDE insanların ilk önce marketlere koşarak gıda stoku yapması bizlere tarımın önemini ve tarımın desteklenmesinin zorunluluk olduğunu gösterdi. ABD ve AB, pandemide tarımsal üretimi artırmak ve gıda gereksinimlerini karşılanması için ek ekonomik destekleri gündeme getirdi. Ülkemizde açıklanan Ekonomik İstikrar Kalkanı paketinde tarım sektörü yer almadı. Ülke düzeyinde bütüncül projeler yerine ek Hazine arazilerini tarıma açma ve yedi üründe 21 ilde yüzde 75 tohum hibe desteği gibi küçük projeler gündeme

Baki Remzi SUIÇMEZ
/ TMMOB Ziraat
Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

geldi. Buğday dahil gümrük vergilerini düşürme ve dışalım ihalelerine devam edildi. Köklü politika değişikliğine gidilmezse ülkemiz tarım ve gıda sektörünün ciddi sorunlar yaşaması kaçınılmaz. Pandemi sürecinde dünya ölçeğinde yeniden gündeme gelen dış ticaretteki korumacı tercihlerden ve tarımı destekleyici politikalarından ders çıkararak, ülkemizdeki dışa bağımlı neoliberal politikalar yerine bir an önce üretim odaklı ulusal çıkarlara yönelik yerli üretimi ve üreticimizi koruyan 'kamucu tarım politikası' değişikliğine gidilmeli.

“Yüzde 20'nin üzerinde büyüme bekliyoruz”

SON 20 yıldır dış hekimliği endüstrisinin gelişimi için yoğun çalışmalarımız var. Önemsemediğimiz çalışmalarımızdan biri olan ve halkın ağız ve diş sağlığına verdiği önemi artıracığına inandığımız Dental Müze projemizi 2021'de hayata geçireceğiz. Dental sektörde Covid-19 sebebi ile ertelenen talep oluştu. 2021'de sektörün yukarı yönlü ivmelenmesini bekliyoruz. Pandemi sonrasında sektörde yüzde 20'nin üzerinde büyüme öngörüyoruz. Dental sağlık turizminin de pandemi sonrası artmasını öngörüyoruz. Yerlilik oranındaki artışın genel oranın üzerinde

Erkan UÇAR / Dış
Malzemeleri Sanayici
ve İşadamları Derneği
(DIŞSIAD) Başkanı

seyretmesi ve yurtdışı seyahat engellerinin kalkması ile ihracat pazarlarında etkinliğimizin artmasını bekliyoruz. Buna bağlı olarak da hem üretim tarafında hem de ürün ve hizmetlerin sunulması tarafında en az yüzde 20 istihdam artışı bekliyoruz. Gayrimenkulü bir ihtiyacı giderilmesi, altını da ülkelerden bağımsız fazla birikimin değerlendirilebileceği güvenli bir liman olarak görüyorum. Kendi değerini de oluşturan şirketlere yatırımlarını veya hisse senetlerini uzun vadede önemsiyorum.

“Sanal fuarlar ile pandeminin etkisini azalttık”

DERİ ve deri mamulleri pandemi döneminde maalesef en olumsuz etkilenen sektörlerin başında yer almakta. Hali hazırda 2019 performansımızın yüzde 14 gerisindeyiz. Herkes işyerlerini kapatmış beklerken inisiyatif olarak, Ticaret Bakanlığımızın katkılarıyla Türkiye ve dünyanın ilk ayakkabı ve çanta fuarını 40 gün gibi bir sürede 1-4 Haziran 2020 tarihleri arasında gerçekleştirdik. 31 firmamız bu sayede hiç tanışmadığı pazarlarla iş yapma fırsatı yakaladı ve dört ay içerisinde bu kez 72 firma ile 65 farklı ülkeye 730 firmaya ulaşma

Erkan ZANDAR / Ege
Deri ve Deri Mamulleri
İhr. Birliği Başkanı

imkanı bulduk. Bu gibi sanal fuar ve heyet organizasyonlarımızda seneye yüzde 14'lük kaybımızı telafi ederek yüzde 10'luk bir artış hedeflemekteyiz. Ege Bölgesi'nde 500'ün üzerinde firma deri ve deri mamul ihracatı yaparken ihracatın yüzde 62'si ayakkabı alt sektöründeki firmalarca gerçekleştiriliyor. 126 farklı pazara ihracat yapılıyor. Özellikle Güney Kore, Polonya, İngiltere, ABD ve Güney Afrika'da çeşitli aktivite ve dijital B2B heyetlerine ağırlık vererek, deri konfeksiyon firmalarımızı daha fazla ihracata teşvik etmek istiyoruz.

Pandemi Tarım ve Sağlığın Önemini Ortaya Koydu

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TUDKIYEB) Genel Başkanı Nihat Çelik, "Geçmişte enerji en stratejik sektör olarak görülüyordu ama Kovid-19 salgınının ortaya çıkması ile gıda güvenesi ve sağlık hizmetlerine ulaşma riski oluşarak tarımın, gıda ve sağlığın ne kadar önemli olduğu anlaşıldı. Pandemi şunu ortaya koydu ki tarım ve sağlıktan daha stratejik bir sektör yoktur.

Öyle ki gıda güvenesini sağlayamayan ülkenin zengin bir ülke olmasının da bir anlamı olmadığı görüldü. Çünkü ne kadar paranız olursa olsun bir sıkıntı anında gı-

daya parayla ulaşamıyorsunuz. Nitekim Türkiye dahil birçok üretici ülke, öncelikle kendi halkının gıda güvenesini sağlama kaygısıyla tarım ve gıda ürünlerinin ihracatına sınırlamalar getirdi" dedi.

12'DE

PANDEMİ TARIM VE SAĞLIĞIN ÖNEMİNİ ORTAYA KOYDU

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEK) Genel Başkanı **Nihat Çelik** ile salgının gölgesinde **küçükbaş hayvancılık** sektörünü görüş-tük:

HT: Sektörünüzün 2020 yılı değerlendirmesini yapabilir misiniz? Nasıl bir yıl geçirdik?

NC: Sadece ülke olarak değil tüm dünya açısından 2020 zor geçti. Son verilere göre 80 milyona yakın insan Covid-19'a yakalandı, 2 milyona yakın insan da hayatını kaybetti. İşin insani boyutu 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana görmediğimiz kadar vahim. Ekonomik ve sosyal boyutu-na gelince, tüm dünya büyük bir krize girdi. İnsanlar eve kapandı. Ekonomik faaliyetler hastalığın pik noktasında durma noktasına geldi. Milyonlarca insan işsiz kaldı. Gıda ve sağlık hizmetlerine ulaşma dünyanın en büyük sorunu haline geldi.

Sektörümüz açısından bakarsak, 2020 yılında tarım ve hayvancılık sektörümüzün sanılanın tersine fazla etkilenmedi. Sektörümüz yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,1, ikinci çeyreğinde yüzde 4,3, üçüncü çeyreğinde yüzde 6,2 büyüdü. Esasen 2018'in ikinci çeyreğinden bu yana 9 çeyrek bir büyüyen bir tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılık sektörümüz var. Sektörümüz 2018 yılında yıllık bazda yüzde 2,1, 2019 yılında yüzde 3,7 büyümeye gösterdi, 2018 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 3, geçen yıl yüzde 0,9 büyümüştü. Görüldüğü gibi sektör olarak genel ekonominin üzerinde bir büyümeye sahibiz. Bu yıl 9 aylık dönemde de tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılıkta büyüme pandemiye rağmen yüzde 5,3 gibi oldukça iyi büyüme gösterdi.

Çiftçilerimizin sorunları tabii ki var. Girdi maliyetleri önemli bir sorun ama **küçükbaş hayvancılığımız** için söylüyorum; destekler de geçmişe göre arttı ve çeşitlendi.

2021 yılına umutlu giriyoruz. 2020'yi ekonomide artıda geçirirsek, 2021 pandemiyin yaralarının sarılmasıyla parlak bir yıl olabilir. Yalnız ekonomiden öte öncelikle bu korona virüs belasından ülkemizin ve tüm dünyanın kurtulmasını diliyoruz. İnsan hayatı her şeyin üzerindedir.

HT: Covid-19 salgının sektöre etkileri neler oldu ve olmaya devam ediyor? Bu konuda alınan tedbirler hakkında bilgi verebilir misiniz?

NC: Geçmişte enerji en stratejik sektör olarak görülüyordu ama Covid-19 salgını ortaya çıkması ile gıda güvenesi ve sağlık hizmetlerine ulaşma riski oluşarak tarımın, gıda ve sağlığın ne kadar önemli olduğu anlaşıldı. Pandemi şunu ortaya koydu ki tarım ve sağlıktan daha stratejik bir sektör yoktur.

Öyle ki gıda güvenesini sağlayamayan ülkenin zengin bir ülke olmasının da bir anlamı olmadığı görüldü. Çünkü ne kadar paramız olursa olsun bir sıkıntı anında gıdaya parayla ulaşamıyorsunuz. Nitekim Türkiye dahil birçok üretici ülke, öncelikle kendi halkının gıda güvenesini sağlama kaygısıyla tarım ve gıda ürünlerinin ihracatına sınırlamalar getirdi. Tabii birçok ithalataç ülke de bu gıdalardan mahrum kaldı.

İnsanlar hatta hükümetler bunu yeni kavradı ama tarımın içinde olan bizler yıllardır gıdanın, tarımın, üretimin önemin-

den, hayatietinden bahsediyorduk.

HT: Benzer salgınla karşılaşıldığında daha az zarar görmek için sektörün ve ülkemizin atması gereken adımlar nelerdir?

NC: Allah, İnşallah 2020 yılında yaşadığımız yeni korona virüs gibi bir salgını bir daha göstermez. Dileğimiz bu ama tabii ki önlemimizi de almak zorundayız.

Şu kesin, ülkemiz tarımını ihmal edemez. Ürün çeşitliliğini yok edemez. Hayvancılıktan vazgeçemez. Bu topraklarda üretilen her ürünü üretmek zorundayız. Tarımda dışa bağımlılığı en aza indirmek durumundayız. Çünkü bir salgın durumunda her ülke önce kendi vatandaşlarını düşünüyor ve ihracatını sınırlandırıyor. Dövizimiz olsa bile ürün bulmakta zorlanıyorsunuz. Türkiye, sanayide ne kadar gelişirse gelişsin her zaman bir tarım ülkesi de olacaktır. Zaten, ABD'den Fransa'ya, Almanya'dan İngiltere'ye, Kanada'ya, Avustralya'ya ve Hollanda'ya kadar her gelişmiş ülke tarımda da en önde yer alıyor.

Türkiye'nin hem bitkisel hem hayvansal üretimde kendine yeten bir ülke olması, aynı zamanda gıda açığı yaşayan başta Ortadoğu olmak üzere çevre ülkelerin de gıda güvenesini sağlaması gerekir.

Üretimin devamı ancak üreticinin, yetiştiricinin makul bir gelir elde etmesine bağlıdır. Sorunların çözümünün yanı sıra üretici ve yetiştiricisi belli bir gelir garantisini sağlamalıdır. Çünkü üretimden kopan bir üretici ve yetiştiricinin tekrar üretime döndürülmesi neredeyse imkânsiz bir hal almaktadır. Desteklerde küçük aile işletmelerine pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.

Çiftçimiz, en zor zamanlarda bile üretimini ara vermeden sürdürdü. Üretmek bizim işimiz. Bundan sonra da üretime devam ederiz. Yeter ki destekler artarak sürsün, maliyetler düşürülsün, sorunlar çözülsün. Tarım, meşakkatli bir alan. Gecesi yok, gündüzi yok. Kar, kış, yağmur, çamur, sıcak, soğuk demeden çalışmak zorundasınız. Özellikle hayvancılık 365 gün süren bir iş. Bu kadar yükün altından ancak tarımdan başka mesleği olmayan, kanaatkâr, verdiği emeğin hesabını yapmayan aile işletmeleri kalkabiliyor. Aile işletmesi gerektiğinde karnı tokluğuna çalışıyor ama bir işletme bir yıl kar etmezse o işi bırakıyor.

HT: Tarım ve hayvancılık ülkemiz ve insanlık için ne anlama gelmektedir?

NC: Tarım ve hayvancılık olmadan insanın en temel ihtiyacı gıdayı sağlayamayız. Gıda güvenesi olmayan bir ülkenin de zengin olması, ordusunun güçlü olması, bilim ve teknolojiye ileri olmasının hiçbir anlamı yoktur. Bunu, yaşadığımız örnekler göstermiştir.

Ülkemiz açısından bakarsak, 83 milyon ülke nüfusumuzun, 5 milyonu aşkın mülteci, sığınmacı ve yabancının ve ülkemize gelen 35 milyonu aşkın turistin gıda güvenesini sağlıyoruz. Gelecekte nüfusumuz 100-110 milyonu bulacak; eğitime bakarsak ülkemizde yabancı sayısı da gelen turistte artacak. Hesabımızı buna göre yapmamız ve hem bitkisel hem hayvansal ürün miktarını artırmamız gerekiyor. Topraklar sınırlı olduğu için bunun yolu sadece ülkemiz olarak değil tüm dünya için verimliliği artırmaktan geçiyor. Tarım alanlarını, ormanları, mera ve çayırlandı, iklimin bozulmaması için sulak alan-

ları hatta çöl alanlarını korumalıyız. Yaşanabilir bir dünya için başka şansımız yok.

Dünya nüfusu hızla artıyor. Yeryüzünde 7,8 milyar insan bannıyor. Bu sayı çok uzak olmayan gelecekte 10-11 milyara çıkacak. Yeryüzünde açlığın, yetersiz beslenmenin kökünü kazınmaz, gıdanın dengeli dağılımını gerçekleştirilmemiş gerekiyor. Tabii bütün bunları yapabilmemiz için gıda israfının da önüne geçmeliyiz. Bir yılda üretilen 4 milyar ton gıdanın 1,3 milyar tonunun çöpe gitmesi kabul edilebilir bir şey değildir.

HT: Türk tarım ve hayvancılığının geleceği hakkında neler söyleyebiliriz? Yapılacak sorunlara yönelik atılması gereken adımlar nelerdir?

NC: Türkiye, tarım ve hayvancılık için yaratılmış bir ülkedir. Verimli toprakları, meraları, çayırlandı, ormanları, bir yılda 4 mevsim yaşanan ılımlı iklim yapısı, küçük bir kıtayı andıran bitkisel çeşitliliği ile tarım ve hayvancılık için mükemmel koşulları içinde barındırıyor. Tarımın en değerli ürünleri arasında bulunan, buğday, arpa, mercimek, nohut, soğan, sarımsak, havuç, zeytin, üzüm, incir, fındık, Antep fıstığı, ceviz, badem, elma, armut, ayva, nar, erik, kiraz ve vişnenin anavatanı Anadolu'dur. Aynı zamanda Anadolu ve Trakya **küçükbaş hayvancılık** için biçilmiş kaftandır.

Bu kadar zenginliği içinde barındıran Türkiye'nin tarım ve hayvancılıkta geleceğinin parlak olmaması için bir sebep yoktur.

Girdi maliyetleri düşürüldü, çiftçinin finansman sorunları çözüldü, arazi toplulaştırma çalışmaları tamamlandı, sulanabilir bütün alanlar sulamaya açıldı, tarımsal faaliyet yapılmayan alanlar meralara kazandırıldı, nadasa bırakma en aza indirilirse, çiftçi istikrarlı bir gelire ulaşsın, kır ile kent arasındaki farklılıklar en aza indirilerek, kırsal kalkınmayla insanların doğduğu yerde doyması sağlansın, tarımsal nüfus gençleştirilsin, eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlerini kira götürerek nüfus kırdan tutulabilirse tarım ve hayvancılık çok daha ilerleyebilir. Her şeyden önce küçük aile işletmelerinin yaşatılması ve desteklenmesi gerektiği de unutulmamalıdır.

Son yıllarda başta **küçükbaş hayvancılık** olmak üzere tarım ve hayvancılıkta önemli destekler getirildi ve uygulandı. Genç nüfusu tarımda tutmaya, hayvancılığın gelişmeye, küçük aile işletmelerine destek vermeye yönelik birçok proje hayata geçti. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Tarım ve Orman Bakanımız Sayın Dr. Bekir Pakdemirli'ye verdikleri destek ve tarımı geliştirmek için yaptıkları çalışmalar için teşekkür ediyoruz.

"2021'i su ve sulama yatırımlarında hamle yılı ilan ettik"

Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli, 2021'i su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olarak tasarladıklarını belirterek, "Gelecek yıl 51 baraj ve 39 gölet olmak üzere toplam 90 depolama tesisi daha bitirerek, depolama sayısını 1617'ye, kapasitesini ise 180 milyar metreküpe ulaştıracağız" dedi.

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını sürecinde gıda arz güvenliğinde ve vatandaşların temel gıda maddeleri temininde sorun yaşanmadığına işaret eden Pakdemirli, "Bakanlık olarak gıda ihtiyacını karşılayacak ürün stokları kontrol edilerek, fiyat artışlarının olmaması için takipleme devam etmiştir. Aralık ayı itibarıyla 19,9 milyar lira destek ödenmiş olup, ödemeler devam etmektedir. Çiftçilerimizi ve mevsimlik tarım işçilerimizi sokağa çıkma yaşağından muaf tuttuk. Çiftçi Kayıt Sistemi başvurularının e-Devlet üzerinden yapılmasını imkan sağladık. Gübre, tohum, ilaç, yem gibi tarımsal girdilerin üretim, erişim ve dağıtım kesintisiz devam etti" diye konuştu. Bu süreçte ilave yazlık ekim yapmaya uygun 24 ilde yüzde 75 hibe tohum teminiyle Bitkisel Üretim Geliştirme Projesi'ni başlattıklarını vurgulayan Pakdemirli "Milli Emlak Genel Tebliği'nde gerekli düzenlemeleri yaparak, atıl hazine arazilerinin etkin bir şekilde tarımsal üretimde kullanılmasını sağladıklarını anlattı. Hububat, baklagiller, fındık, kuru kayısı, çeltik ve yaş çay alım fiyatlarını hasat öncesinde açıkladık. Çiğ süt prim desteğini artırdık. Ekmeğin hazır ambalajlı veya ambalaj içinde vatandaşlara ulaştırılmasını zorunlu hale getirdik. Zirai kredilerin anapara ve faiz tutarlarını 6 ay süreyle faizsiz

24 MİLYAR LİRA TARIMSAL DESTEK SAĞLANACAK

Son iki yılda tarımsal destek miktarını yüzde 52 artışla 22 milyar liraya çıkardıklarını bilgisini veren Pakdemirli, şöyle konuştu: "2018-Aralık 2020 itibarıyla toplamda 51,6 milyar lira destek ödemesi yaptık. 2021 yılında ise 22 milyar lira ve 2 milyar lira ilave yedek ödenekle birlikte üreticilerimize inşallah toplam 24 milyar lira tarımsal destek sağlanacak. Hayvancılık destekleri kapsamında aralık itibarıyla 7,4 milyar lira ödeme yaptık. Son 2,5 yılda toplam 16,2 milyar lira destek ödedik. Üretici dostu politikayla üreticimizi korurken, diğer taraftan tüketicimize kolladık" Salgın sürecine rağmen Tarım Orman Şurası kapsamında eylem planlarını hayata geçirdiklerinin altını çizen Pakdemirli, bu kapsamda, tarımsal sözleşmeli üretim modelini geliştirmek, tarım sektörünün tüm paydaşlarını dijital bir platformda buluşturmak amacıyla Dijital Tarım Pazarı (DİTAP) uygulamasını hayata geçirdiklerini ve çiftçilere yönelik eğitim platformu olan Dijital Tarım Orman Akademisini hizmete aldıklarını dile getirdi. Bu yıl gıda israfıyla mücadelede dünyaya örnek olacak büyük bir proje olan "Gıdanı Koru, Sofranı Sahip Çık" kampanyasını başlattıklarını anımsatan Pakdemirli, çiftçi, vatandaş ve firmalara yönelik tüm işlemleri tek çatı altında toplayan e-Tarım Portalı'nda hizmete açtıklarını söyledi. Pakdemirli, yine bu yıl hayata geçirilen marka projeler kapsamında Tarımın Geleceği Geleceğin Tarımı Platformu'nu oluşturduklarını ifade etti. Bu yıl Bakanlık bünyesinde "dijitalleşme yılı" olarak kurguladıklarına işaret eden Bakan Pakdemirli, "Akıllı küpe, elektrikli traktör, e-Tarım Portalı, İHA kullanımı, uydu teknolojileri, DİTAP, Dijital Tarım Orman Akademisi ve Gıdanı Koru 2020 yılında öne çıkan uygulamamızdır." ifadelerini kullandı. Bu yıl bitkisel üretim miktarını yüzde 8

artışla 124 milyon tona çıkardıklarını söyleyen Pakdemirli şöyle devam etti: "Sertifikalı tohum üretimimiz 8 kat artışla 1 milyon 143 bin tona çıkmıştır. Tarımsal üretimimizi garanti altına almak için 2023 yılına kadar 300 büyük ovayı koruma altına almayı hedefliyoruz. Bu yılın ilk 6 ayında 2019 yılına göre büyükbaş hayvan varlığı yüzde 4,2 ve küçükbaş hayvan ise yüzde 13,6 artmıştır." Bu yıl sonu itibarıyla baraj sayısını 876, gölet ve bent sayısını 651'e yükselterek depolama kapasitesini 179 milyar metreküpe çıkardıklarını bilgisini veren Pakdemirli, "Sulama tesisi sayısı 3 bin 221'e çıkarılarak sulamaya açılan alan 6,7 milyon hektar, tescilli yapılan toplulaştırma sahası ise 4,8 milyon hektar olmuştur. Bitirilen içme suyu ve atık su tesis sayısı 367, temin edilen içme suyu miktarı ise yıllık 4,7 milyar metreküpe ulaşmıştır. Taşkın koruma tesis sayısı 10 bin 107 olmuştur" diye konuştu.

SALGIN SÜRECİNDE GIDA KONTROLLERİNİ ARTIRDIK

2019-2020 yıllarında toplam 2,4 milyon gıda denetimi yaptıklarını ve salgın sürecinde de kontrolleri artırdıklarını ifade eden Pakdemirli "Sağlıklı gıda üretimi, gıdada taklit veya taşıyıcı yapan firmaların kamuoyuna ifşa ediyoruz. 2012-Aralık 2020 döneminde 26 kez kamuoyuna açıklama yapılmıştır. 2020 yılında 5 kez taklit-taşıyıcı yapan firmalar kamuoyuna duyurulmuştur" ifadelerini kullandı. Yıl sonu itibarıyla orman varlığının 22,9 milyon hektar olacağını aktaran Pakdemirli, 11 Kasım'da gerçekleştirilen "Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes" etkinliğiyle 28 ülkeyle aynı anda fidan dikildiğini hatırlattı. Pakdemirli, 11 Kasım 2020'de ülke genelinde 5 bin 230 hektar alanda 4,5 milyon fidan dikildiği bilgisini vererek, şunları kaydetti: "2020 yılında orman yangınlarıyla mücadele hizmetlerinde 27 su atar helikopter, 2

amfibik uçak, 1 insansız hava aracı, 6 idari helikopter dahil toplam 2 bin 597 taşıt kullanıyoruz. Ülkemizde askeri amaçlar dışında ilk kez orman yangınlarıyla mücadele için İHA'ları kullanmaya başladık. Orman yangınlarıyla mücadelede haberleşme sistemimizi güçlendirdik ve Yangın-CELL Haberleşme Sistemi'ni kurduk. Navigasyon Takip Dijital Sistemi sayesinde, yangın söndürme ve hizmet araçlarının uydu üzerinden çevrim içi takibi sağlanacak." Bakanlığının yürüttüğü teknoloji çalışmalarına ilişkin bilgi de veren Pakdemirli "İlk yerli ve milli elektrikli traktörden 20'sinin üretimine geçildi. Elektrikli Bahçe Traktörü Prototipi Geliştirme Projesi çalışmalarını devam ediyor. Bakanlığımız ve üniversite iş birliği çerçevesinde geliştirilecek otonom ilaçlama robotu ile değişken oranlı ilaç uygulama projesi çalışmaları sürüyor. Akıllı küpe uygulamasında 20 bin hayvanda deneme çalışmasına başlandı. Bu olumlu sonuçlandırıldığında bütün hayvan varlığına uygulanacak" dedi.

ORMAN ALANLARI GENİŞLETİLECEK

Bakanlığın hedeflerine yönelik değerlendirme de yapan Bakan Pakdemirli sözlerini şu şekilde sürdürdü: "2,5 milyon dekar alanda mera ıslah ve amenajman projeleri yapacağız. Kırsal kalkınma kapsamında yüzde 50 hibe desteği olarak özellikle kadın, genç girişimcilere ve küçük aile işletmelerine olmak üzere 1,3 milyar lira vereceğiz. Kırsal alanda Uzman Eller Projesi'ni ülke genelinde uygulamaya koyacağız ve 200 milyon lira hibe vereceğiz. Lisanslı depoculuk kapsamında ise 170 milyon lira hibe desteği ödemesi yapacağız. Su ürünleri yetiştiriciliğinde 2021 yılında 450 bin ton, 2023 yılında ise 600 bin ton yıllık üretim ve 2 milyar dolar ihracat hedefliyoruz. Arazi toplulaştırma ve tarla işi hizmetlerinde 2023 hedefimiz ise 8,5 milyon hektar alanda toplulaştırma çalışmalarını tamamlamak. 2023 yılına

kadar orman alanlarını genişleterek ülke yüzölçümünün yüzde 30'u olan 23,4 milyon hektara çıkarmak öncelikli hedeflerimiz arasındadır. 2021 yılında İHA'ların sayısını 4'e çıkartacağız. Ağaçlandırma ve erozyonla mücadele faaliyetleri olarak 100 bin hektar alanda çalışma gerçekleştireceğiz. 2021 yılında 270 milyon fidan üreteceğiz. Toprak Muhafaza Çalışması Programı hedefimiz 17 bin 200 hektardır. Gelecek yıl odun ürünleri üretimi 32 milyon metreküpe olarak hedeflenmiştir. 2021 yılında ORKÖY kredi ve hibe destek tutarı 300 milyon lira olacaktır"

SULAMADA HAMLE YILI

2023 yılı için erozyonla taşınan toprak miktarını yılda 130 milyon tona indirmeyi hedeflediklerini aktaran Pakdemirli, "2021'i su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olarak tasarladık. 2021 yılında 51 baraj ve 39 gölet olmak üzere toplam 90 depolama tesisi daha bitirerek bunların sayısını 1617'ye, kapasitesini ise 180 milyar metreküpe ulaştıracağız. 92 sulama tesisini tamamlayıp sulama tesisi sayısını 3 bin 313 ve sulamaya açılan alanı 6,9 milyon hektara çıkaracağız. Toplulaştırmada 44 projeyi daha bitirerek 307'ye, tescil edilecek alanı 1,3 milyon hektar artırarak 6 milyon hektara ulaştıracağız. İçme suyu ve atık suya 15 tesis daha tamamlayıp tesis sayısını 382'ye, temin edilecek içme suyu miktarını yıllık 4,8 milyar metreküpe yükselteceğiz. 137 adet daha taşkın kontrol tesisi bitirerek tesis sayısını 10 bin 244 adede yükselteceğiz" dedi.

(Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı)

Bakan Pakdemirli "2021'i Su Ve Sulama Yatırımlarında Hamle Yılı İlan Ettik"

Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli, 2021'i su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olarak tasarladıklarını belirterek, "Gelecek yıl 51 baraj ve 39 gölet olmak üzere toplam 90 depolama tesisi daha bitirerek, depolama sayısını 1617'ye, kapasitesini ise 180 milyar metreküpe ulaştıracamız." dedi.

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını sürecinde gıda arz güvenliğinde ve vatandaşların temel gıda maddeleri temininde sorun yaşanmadığına işaret eden Pakdemirli, "Bakanlık olarak gıda ihtiyacını karşılayacak ürün stokları kontrol edilerek, fiyat artışlarının olmaması için takiplerimiz devam etmiştir. Aralık ayı itibarıyla 19,9 milyar lira destek ödenmiş olup, ödemeler devam etmektedir. Çiftçilerimizi ve mevsimlik tarım işçilerimizi sokağa çıkma yaşağından muaf tuttuk. Çiftçi Kayıt Sistemi başvurularının e-Devlet üzerinden yapılmasına imkan sağladık. Gübre, tohum, ilaç, yem gibi tarımsal girdilerin üretim, erişim ve dağıtım kesintisiz devam etti" diye konuştu.

Bu süreçte ilave yazlık ekim yapmaya uygun 24 ilde yüzde 75 hibe tohum teminiyle Bitkisel Üretim Geliştirme Projesi'ni başlattıklarını vurgulayan Pakdemirli "Milli Emlak Genel Tebliği'nde gerekli düzenlemeleri yaparak, atıl hazine arazilerinin etkin bir şekilde tarımsal üretimde kullanılmasını sağladıklarını anlattı. Hububat, baklagiller, fındık, kuru kayısı, çeltik ve yaş çay alım fiyatlarını hasat öncesinde açıkladık. Çiğ süt prim desteğini artırdık. Ekmeğin hazır ambalajlı veya ambalaj içinde vatandaşlara ulaştırılmasını zorunlu hale getirdik. Zirai kredilerin anapara ve faiz tutarlarını 6 ay süreyle faizsiz olarak erteledik" ifadelerini kullandı.

Hayvansal Ürün İhracatında Rekor Kırdık

Tarım sektörünün, yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,1, ikinci çeyreğinde yüzde 4,3 ve üçüncü çeyreğinde yüzde 6,2 ile 9 aylık dönemde ortalama yüzde 5,3 büyüdüğüne dikkati çeken Pakdemirli, şu değerlendirmede bulundu "Sektörümüz, gayrisafi yurt içi hasılaya (GSYH) 2020 yılının 9 ayında yüzde 7,1 katkı yaparak ülke ekonomisine güçlü bir destek sağlamıştır. Ayrıca ülkemiz tarımında net ihracatçı konumundadır. Bu yılın 10 ayında Kovid-19'a rağmen 15,1 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatı yaptık ve 4,5 milyar dolar dış ticaret fazlası verdik. Bir konuyu da gururla ifade etmek isterim ki hayvansal ürün ihracatında Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdık. Canlı hayvan, hayvansal ürün ve su ürünleri ihracatımız 9,5 kat arttı. Son iki yılda ise su ürünleri ihracatımız, 157 bin tondan yüzde 28 artarak 200 bin tona, değer olarak 855 milyon dolardan yüzde 20 yükselerek 1 milyar dolara ulaşmıştır. Mazot maliyetinin yüzde 50'sini karşılamaya devam ediyoruz. Kütlü pamuk prim desteğini yüzde 37,5 artışla kilogram başına 1 lira 10 kuruşa yaptık. Yağlık ayçiçeği prim desteğini kilogram başına yüzde 25 artışla 50 kuruşa çıkardık. Sürü büyütmeye ve yenileme desteği kapsamında anaç vasfı kazanmış dişi kuzulara ilave 100 lira destek ödemeye başladık" dedi.

24 Milyar Lira Tarımsal Destek Sağlanacak

Son iki yılda tarımsal destek miktarını yüzde 52 artışla 22 milyar liraya çıkardıkları bilgisini veren Pakdemirli, şöyle konuştu "2018-Aralık 2020 itibarıyla toplamda 51,6 milyar lira destek ödemesi yaptık. 2021 yılında ise 22 milyar lira ve 2 milyar lira ilave yedek ödenekle birlikte üreticilerimize inşallah toplam 24 milyar lira tarımsal destek sağlamış olacağız. Hayvancılık destekleri kapsamında aralık itibarıyla 7,4 milyar lira ödeme yaptık. Son 2,5 yılda toplam 16,2 milyar lira destek ödedik. Üretici dostu politikayla üreticimizi korurken, diğer taraftan tüketicimizi kolladık"

Bu yıl bitkisel üretim miktarını yüzde 8 artışla 124 milyon tona çıkardıklarını söyleyen Pakdemirli şöyle devam etti "Sertifikalı tohum üretimimiz 8 kat artışla 1 milyon 143 bin tona çıkmıştır. Tarımsal üretimimizi garanti altına almak için 2023 yılına kadar 300 büyük ovayı koruma altına almayı hedefliyoruz şu an itibarıyla koruma altına aldığımız büyük ova sayısı 315 olmuştur. Bu yılın ilk 6 ayında 2019 yılına göre büyükbaş hayvan varlığı yüzde 4,2 ve küçükbaş hayvan ise yüzde 13,6 artmıştır. Sulama tesisi sayısı 3 bin 221'e çıkarılarak sulamaya açılan alan 6,7 milyon hektar, tescilli yapılan toplulaştırma sahası ise 4,8 milyon hektar olmuştur. Bitirilen içme suyu ve atık su tesis sayısı 367, temin edilen içme suyu miktarı ise yıllık 4,7 milyar metreküpe ulaşmıştır. Taşkın koruma tesisi sayısı 10 bin 107 olmuştur" diye konuştu.

Salgın Sürecinde Gıda Kontrollerini Artırdık

2019-2020 yıllarında toplam 2,4 milyon gıda denetimi yaptıklarını ve salgın sürecinde de kontrolleri artırdıklarını ifade eden Pakdemirli "Yıl sonu itibarıyla orman varlığının 22,9 milyon hektar olacağını aktaran Pakdemirli, 11 Kasım'da gerçekleştirilen "Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes" etkinliğiyle 28 ilkeyle aynı anda fidan dikildiğini hatırlattı. Pakdemirli, 11 Kasım 2020'de ülke genelinde 5 bin 230 hektar alanda 4,5 milyon fidan dikildiği bilgisini vererek, şunları kaydetti "2020 yılında orman yangınlarıyla mücadele hizmetlerinde 27 su atar helikopter, 2 amfibik uçak, 1 insansız hava aracı, 6 idari helikopter dahil toplam 2 bin 597 taşıt kullanıyoruz. Ülkemizde askeri amaçlar dışında ilk kez orman yangınlarıyla mücadele için İHA'ları kullanmaya başladık. Orman yangınlarıyla mücadelede haberleşme sistemimizi güçlendirdik ve Yangın-CELL Haberleşme Sistemi'ni kurduk. Navigasyon Takip Dijital

Sistemi sayesinde, yangın söndürme ve hizmet araçlarının uyu düzeninden çevrim içi takibi sağlanacak. İlk yerli ve milli elektrikli traktörden 20'sinin üretimine geçildi. Elektrikli Bahçe Traktörü Prototipi Geliştirme Projesi çalışmaları devam ediyor. Bakanlığımız ve üniversite iş birliği çerçevesinde geliştirilecek otonom ilaçlama robotu ile değişken oranlı ilaç uygulama projesi çalışmaları sürüyor. Akıllı küpe uygulamasında 20 bin hayvanda deneme çalışmasına başlandı. Bu olumlu sonuçlandırıldığı bütün hayvan varlığına uygulanacak" dedi.

Orman Alanları Genişletilecek

Bakanlığın hedeflerine yönelik değerlendirme de yapan Bakan Pakdemirli sözlerini şu şekilde sürdürdü "2,5 milyon dekar alanda mera islah ve amenajman projeleri yapacağız. Kırsal kalkınma kapsamında yüzde 50 hibe desteği olarak özellikle kadın, genç girişimciler ve küçük aile işletmelerine olmak üzere 1,3 milyar lira vereceğiz. Kırsal alanda Uzman Eller Projesi'ni ülke genelinde uygulamaya koyacağız ve 200 milyon lira hibe vereceğiz. Lisanslı depoculuk kapsamında ise 170 milyon lira hibe desteği ödemesi yapacağız. Su ürünleri yetiştiriciliğinde 2021 yılında 450 bin ton, 2023 yılında ise 600 bin ton yıllık üretim ve 2 milyar dolar ihracat hedefliyoruz. Arazi toplulaştırma ve tarla içi hizmetlerinde 2023 hedefimiz ise 8,5 milyon hektar alanda toplulaştırma çalışmalarını tamamlamak. 2023 yılına kadar orman alanlarını genişleterek ülke yüzölçümünün yüzde 30'u olan 23,4 milyon hektara çıkarmak öncelikli hedeflerimiz arasındadır. 2021 yılında İHA'ların sayısını 4'e çıkartacağız. Ağaçlandırma ve erozyonla mücadele faaliyetleri olarak 100 bin hektar alanda çalışma gerçekleştireceğiz. 2021 yılında 270 milyon fidan üretilecek. Toprak Muhafaza Çalışması Programı hedefimiz 17 bin 200 hektardır. Gelecek yıl odun ürünleri üretimi 32 milyon metreküp olarak hedeflenmiştir. 2021 yılında ORKOY kredi ve hibe destek tutarı 300 milyon lira olacaktır"

Sulamada Hamle Yılı

2023 yılı için erozyonla taşınan toprak miktarını yılda 130 milyon tona indirmeyi hedeflediklerini aktaran Pakdemirli, "2021'i su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olarak tasarladık. 2021 yılında 51 baraj ve 39 gölet olmak üzere toplam 90 depolama tesisi daha bitirerek bunların sayısını 1617'ye, kapasitesini ise 180 milyar metreküpe ulaştıracamız. 92 sulama tesisini tamamlayıp sulama tesisi sayısını 3 bin 313 ve sulamaya açılan alanı 6,9 milyon hektara çıkaracağız. Toplulaştırmada 44 projeyi daha bitirerek 307'ye, tescil edilecek alanı 1,3 milyon hektar artırarak 6 milyon hektara ulaştıracamız. İçme suyu ve atık suda 15 tesis daha tamamlayıp tesis sayısını 382'ye, temin edilecek içme suyu miktarını yıllık 4,8 milyar metreküpe yükselteceğiz. 137 adet daha taşkın kontrol tesisi bitirerek tesis sayısını 10 bin 244 adede yükselteceğiz" dedi.

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı

Mavi Vatan'dan siber uzaya kadar her sahada egemenlik haklarımıza sahip çıkacağız”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantısı'nın ardından yaptığı açıklamada, "Mavi Vatan'dan siber uzaya kadar her sahada egemenlik haklarımıza sahip çıkacağız." dedi.

SAYFA ● 4' de

'Hedeflerimize doğru yürüyoruz'

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 'İstiklal Marşımız bir asır önce millet olarak hürriyetimizi kazanmak, vatanımızı işgalden kurtarmak, kendimize yeni bir gelecek inşa etmek için vardığımız millî mutabakatın ifadesiydi. Bugün de aynı mutabakatla hedeflerimize doğru yürüyoruz' dedi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantısı'nın ardından basın açıklaması yaptı.

Toplantıda ele alınan konulara dair açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, sunları söyledi: "2020 yılının son Kabine Toplantısı'nı az önce gerçekleştirdik. Tabii içinden geçtiğimiz bu yıllar ülkemizin yakın tarihindeki pek çok önemli hadiselerin 100. Yıl dönümlerini de ifade ediyor.

TBM

Geçtiğimiz yıl önce İstiklal Harbimizin başlangıcı olarak kabul ettiğimiz Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkışının 100. yılını idrak ettik. Bin yıl önce Malazgirt'te başlayan Anadolu'yu vatan yapma mücadelemizin bu kritik adımı 22 Haziran'da Amasya, 23 Temmuz'da Erzurum, 11 Eylül'de Sivas Kongresi kararlarıyla devam etmiştir. Gazi Mustafa Kemal'in 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelmesinin ardından istiklal mücadelesi yeni bir safhaya geçmiştir. Büyük Millet Meclisi ülkenin dört bir yanından gelen temsilcilerin katılımıyla 23 Nisan 1920'de bir Cuma namazı sonrası dualarla açılmıştır. İstiklal Harbi'nin bizzat yöneterek 'Gazi' şifalı alan Büyük Millet Meclisi, bu vasfını 15 Temmuz'da bir kez daha tekel ettirerek tarihe geçmiştir.

"2021'İ İSTIKLAL MARŞI YILI OLARAK İLAN ETTİK"

Dün 84. vefat yıl dönümünde rahmetle Mehmet Akif Ersoy'un 12 Mart 1920'de Meclis'te gözyaşları içinde okunarak kabul edilen İstiklal Marşı, bir asır önce verdiğimiz mücadelemizin ruhunu yansıttı. Türkiye Büyük Millet Meclisi'miz kabulünün 100. yılı vesilesiyle 2021'i İstiklal Marşı Yılı olarak ilan etti. Bu ülkenin bir vatandaşta, bu milletin bir ferdi olmanın en başta gelen şartlarından biri İstiklal Marşı'nı 10 kıtasındaki tüm mesajlarıyla kalbine kazımasıdır. Evlatlarımızın beklenimini; 'korkma' diye başlayan ve 'istiklal' diye biten bu marş lafızıyla ve ruhayla içine sindirmelidir. Çünkü bu marşın her satırı bize önemüyle çıkan zorluklar karşısında nasıl davranmamız gerektiğini anlatan mesajlarla bezedir.

AYNI MUTABAKAT

İstiklal Marşımız bir asır önce millet olarak hürriyetimizi kazanmak, vatanımızı işgalden kurtarmak, kendimize yeni bir gelecek inşa etmek için vardığımız millî mutabakatın ifadesiydi. Bugün de aynı mutabakatla hedeflerimize doğru yürüyoruz.

Türk Milleti'nin binlerce yıllık devlet ve medeniyet davasını 10 kıtada yüreklerle nakşeden İstiklal Marşı'mızı unuttuğumuz gün aygıtımıza esaret prangası, boynumuzu zillet zinciri vurulmuş demektir. İstiklal Marşımızda bağrığımızın ve ezanımızın özgürlüğümüzün timsali olarak yüceltilmesi geçen asrın ilk çeyreğinde verdiğimiz milyonlarca şehidimizin mücadelesinden ilhamladır.

BAYRAK, EZAN

Bayrağı bez parçası, ezanı hoparlör gürültüsü, toprağı taş ve kum yığını, vatani anlamsız bir saplantı, şehadeti sıradan bir ölüm olarak görenlerin İstiklal Marşı'nın manasını kavrayabilmesi elbette mümkün değildir. Biz Asım'ın nesli dedikçe içlerini sıkıntı basanların; biz tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet dedikçe yüzlerini buruşturanların; biz büyük ve güçlü Türkiye dedikçe kulaklarını kapatılan İstiklal Marşı'nı sahipsiz kalmış elbette mümkün değildir.

"2023'Ü ÖRNEK BİR BAŞARIYI BE BİRLİKTE ORTAYA KOYACAĞIZ"

Çünkü mandacıların, özellikle dün-

den gelen bu mandacıların bugünkü temsilcilerinin dış güçlerin borazanlığından terör örgütlerinin hamiliğine kadar envai çeşit ihanetin peşinde koşmaları İstiklal Marşı'mıza daha sıkı sahip çıkamamız gerektiğini gösteriyor. Hamdolsun İstiklal Marşı'mızdaki her lafız, her mesaj bedeninin ve ruhunun her zerrisiyle özümseyen gençlerimiz var. Hamdolsun bayrak ve ezan hassasiyetini yeri geldiğinde camı pahasına koruyan evlatlarımız var. Hamdolsun medeniyetine, tarihine, kültürüne, değerlerine sıkı sıkıya bağlı bir nesil var. Ardi ardına 100. yılını idrak ettiğimiz her tarihi hadise bize sahip olduğumuz ülkenin ve mensubu olduğumuz milletin kıymetini bir kez daha hatırlatıyor.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun yüzüncü yılı olan 2023'e hangi hissiyatla sahip çıkıyorsa, fethin altı yüzüncü yılı 2053'ü ve Malazgirt Zaferi'nin bininci yılı olan 2071'i de aynı duygularla gençlerimiz emanet ediyoruz. İnşallah 2023'te ülkemizi dünyanın en büyük 10 devleti arasına sokarak ecdadına layık ve bizden sonraki nesillere örnek bir başarıyla bir birlikte ortaya koyacağız.

EYLEM PLANI

Bugünkü Kabine Toplantımızda ulusal siber güvenlik stratejisi ve eylem planını da görüştük. Dijitalleşmenin ayrılmaz bir parçası haline gelen siber güvenlik, tüm dünyada üzerinde hassasiyetle durulan konuların başında geliyor. Güvenlikten sağlığa, eğitimden evimize kullandığımız aletlere kadar her alanda hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline dönüşen dijitalleşmeyle birlikte siber tehditlerde de büyük artış yaşanıyor. Öyle ki ülkelerin fiziki sınırlarının korunmasıyla dijital altyapılarının ve verilerinin korunması neredeyse aynı dercede önem kazanmıştır.

Esasen savunma sanayi projelerimizin temel bileşenleri arasında dijital sistemler ilk sıralarda yer alıyor. Aynı şekilde günlük hayatımızı kolaylaştıran teknolojilerin hemen tamamı da dijital altyapılar üzerinde çalışıyor.

"İLK HABERLEŞME UYDUMUZU 2022'DE UZAYA GÖNDERİYORUZ"

Devletler vatandaşlarının can ve mal güvenliği yanında dijital bilgilerinin ve aldıkları hizmetlerin de korumak mecburiyetindedir. Yaklaşık yedi yıl önce kurdüğümüz Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi'yle bu doğrultuda ilk adımı atmıştık. Geldiğimiz noktada güncel ihtiyaçları ve tehditleri dikkate alarak ülkemizin siber güvenlik politikalarını kapsamlı ve bütüncül bir anlayışla özellikle yeni bir strateji oluşturma konusunda adımı atık. Son dönemde diğer alanlarla birlikte dijital altyapılar ve siber güvenlik konularında da kimi zaman gizli, kimi zaman açık engellemelere maruz kaldığımız için stratejimizi yerli ve milli bir anlayışla şekillendirdik.

Her şeyiyle kendimizin üretimi olan ilk haberleşme uydumuzu inşallah 2022'de uzaya gönderiyoruz. Alternatif maliyetleri onlarca milyon dolar olan pek çok projeyi bir süredir ülkemizde yürütmeliye kapasiteye zaten ulaştık. Bir Milyon Yazımcı, böyle bir projeye gençlerimizin ilgisi geleceğimizi için bize umut vermiştir.

"GÜÇLÜ VE CAYDIRICI BİR ALTYAPU OLUŞTURUYORUZ"

Şimdi bu çalışmalarını daha da ileri taşıyoruz. Kendi milli siber güvenliğini teknolojiyle geliştirmek suretiyle güçlü ve caydırıcı bir altyapı oluşturuyoruz. Teknolojiye yön veren bir ülke konumuna gelme hedefimiz doğrultusunda mavi vatanımız siber uzaya kadar her sahada egemenlik haklarımızı sahip çıkacağız.

TÜRKİYE'NİN SÖZ SAHİBİ OLMASI

Bu amaçla Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisimiz ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın öncülüğünde ilgili tüm tarafların katılımıyla uzunca bir süredir yürüttüğümüz çalışmalarına sona gelmiştir. İlk aşaması 2020-2023 döneminin kapsayıcı bir planda belirlenen faaliyetleri hayata geçirecek ülkemizin dijital altyapılarını siber saldırılara karşı inşallah güvenli hale getireceğiz. Bununla kalmayacak, Türkiye'nin bu alanda kendi ürünleri ve firmalarıyla uluslararası düzeyde söz sahibi olmasına da sağlayacağız. Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planımızın ülkemize hayırlı olmasını diliyoruz.

GIDA ÜRETİMİ

Salgın döneminde üzerinde en çok konuşulan hususlardan biri gıda üretimi ve tedarikini sürdürülebilir olmasıydı. Yaşadığımız kuraklık bu tartışmayı daha da anlamlı ve önemli hale getirmiştir. Tahminler dünyanın 2050 yılında 10 milyarlık bir nüfusun gıda ihtiyacını karşılamak mecburiyetinde kalacağını gösteriyor. Bu durum refah artış ve lojistik imkânların da etkisiyle bugünkünden yüzde 60 daha fazla gıda üretimi yapılmasına ihtiyaç duyulacağı anlamına geliyor.

TARIM

Tarımda geçtiğimiz yüz yılın üretim anlayışıyla bugünkü arasında çok büyük fark bulunuyor. Aynı şekilde bugünkü anlayışla bir asır sonrası arasında çok daha büyük bir farklılık ortaya çıkacağı da açıktır. Bugün 140 ülke başka yerlerde toprak kiralama suretiyle kendini geçilecek hazırlamamış gayretini içindedir. Şimdiden kiralanan toprak miktarı ülkemizin yüz ölçümünün üç katına ulaşmıştır, bu konuda en cazip yer de bakir ve bereketli Afrika topraklarıdır.

Bir kez daha altını çizerek ifade etmek istiyoruz, toprak kiralama amaç bugünün ihtiyaçlarını karşılamak değil, yarım asır, bir asır sonrası taleplerine hazırlık yapmaktır. Türkiye olarak biz de bu amaçla çeşitli yerlerde toprak kiralamaya başladık. Tabii böyle bir vizyonu, daha doğrusu böyle bir derdi olmayanlar ülkemizin niçin Sudan'da, Nijer'de toprak kiraladığını, başka yerlerde benzer arayışlar içinde olduğunu anlayamıyor. Sadece anlamamakla kalmıyor, birde çıkıp bize ithamlar yöneltiliyorlar.

ÇARPITIMLAR

Dünyanın başka hiçbir yerinde, hiçbir ülkede hükümetlerin böyle ithamlara maruz kaldığını göremesiniz. Çünkü oralarda ülkenin ve milletin (felaketi üzerine ikbal hesabı yapan bir siyasi muhalefet anlayış) yoktur. Maalesef bu yıkıcı ve çapsiz zihniyet yaptığımız barajlardan yollara, hastanelerden enerji santrallerine kadar her konuda karışmaya çıkıyor. Çiftçilerimizi, üreticilerimizi, insanımızı bize karşı kıskırtmak için tamamı yalan, tamamı yanlış tamamı çarpıtma olan söylemlerle gündem oluşturmaya çalışan bu zihniyeti biz çok iyi tanıyoruz. Bu zihniyete cevap vermek bizim için zül olmakla birlikte, milletimize olan sorumluluğumuz gereği hakikatleri tekrar tekrar anlatmak mecburiyetindeyiz.

ŞEYH EDEBALI'NIN VURGUSU

Şeyh Edebalı'ya atfedilen şu güzel mısralar hissiyatımızı ifade ediyor: 'Cahil ile dost olma; İlan bilmez, irfan bilmez, söz bilmez, üzülsün! / Saygısızla dost olma; Usul bilmez, adap bilmez, sınırlı bilmez, üzülsün! / Ağzıyla ile dost olma; İkrâm bilmez, kural bilmez, doymak bilmez, üzülsün! / Görgüsüze dost olma; Yol bilmez, yordam bilmez, usul bilmez, üzülsün! / Kibirliyle dost olma; Hal bilmez, ahval bilmez, gönül bilmez, üzülsün! / Ukala ile dost olma; Kömürsür, boş konuşur, kem konuşur, üzülsün! / Namertle dost olma; Mertlik bilmez, yürek bilmez, dost bilmez, üzülsün! Evet, biz bu cahillerle, ukala ve namertlerle dost değiliz. Ama cahillerini işfe edene kadar da kendileriyle muhatap olmaya katlanacağız.

"ÜLKEMİZ ÖNEMLİ BİR GIDA İHRACATÇISI KONUMUNA GELDİ"

Türkiye'nin tarımda nereden nereye geldiğini anlatmadan önce, soframızda eksikliğini hissetmediğimiz ekmeğimizi, aşımızı üretten eli nasrılı, alni terli, kalbi inamlı, yireği tertemiz tüp çiftçilerimize şükranlarımızı şaşm, milletim adına sunuyorum.

Üreticilerimizin hakkını teslim etmek, emeklerinin karşılığını vermek için 18 yıldır çalışıyoruz. Anadolu top-

rakları kadim çağlardan beri tarım üretimi yapılan bir yerdir. Türkiye'nin Avrupa'dan Asya'ya uzanan toprakları hamdolsun kendi ihtiyacını karşılayacak tarımsal üretime imkân sağlıyor.

Bunun yanında özellikle son dönemde yaptığımız altyapı yatırımları sayesinde ülkemiz önemli bir gıda ihracatçısı konumuna da gelmiştir. Endüstriyel gıda üretimi için gereken ürünlerin bir kısmını elbette dışarıdan da alıyoruz. Sadece kendi üretimimize bağlı kalsın böylelikle büyük bir gıda ihracatçısı olmayız.

"TARIMSAL MİLLİ GELİR"

Gayet tabii olan bu durumun ülkemizin tarımsal üretiminin geldiği yeri gölgelemek için kullanılması haksızlıkta öte, bir buhtanın ifadesidir.

Türkiye geçtiğimiz 18 yılda tarımsal milli gelirini ekranları başında bizi izleyen millette özellikle sesleniyoruz, milli gelirini 37 milyar liradan, 278 milyar liraya yükselterek Avrupa'da ilk sıraya yükselmiştir.

Geçtiğimiz yıl 193 farklı bölgeye 1827 çeşit tarımsal ürün ihraç ederek 18 milyar dolar gelir elde ettik. Temel gıda ürünleri olan un ihracatında dünya birinci, makarna ihracatında ikinci sıradayız. Tarım ürünleri ihracatında net dış ticaret fazlamız 5,3 milyar dolarıdır. Çiftçimize verdiğimiz destekleri bu dönemde 12 kat artırmak bütçesiz üretimimizi 124 milyon tonla Cumhuriyet tarihinin en üst seviyesine çıkardık. Sadece 2020 yılında çiftçimize verdiğimiz destek tutarı 22 milyar liradır. Büyükbaş hayvan varlığında 18,6 milyon adette Avrupa ikincisiyiz.

Geçtiğimiz yıl 193 farklı bölgeye 1827 çeşit tarımsal ürün ihraç ederek 18 milyar dolar gelir elde ettik. Temel gıda ürünleri olan un ihracatında dünya birinci, makarna ihracatında ikinci sıradayız. Tarım ürünleri ihracatında net dış ticaret fazlamız 5,3 milyar dolarıdır. Çiftçimize verdiğimiz destekleri bu dönemde 12 kat artırmak bütçesiz üretimimizi 124 milyon tonla Cumhuriyet tarihinin en üst seviyesine çıkardık. Sadece 2020 yılında çiftçimize verdiğimiz destek tutarı 22 milyar liradır. Büyükbaş hayvan varlığında 18,6 milyon adette Avrupa ikincisiyiz.

Dünyanın başka hiçbir yerinde, hiçbir ülkede hükümetlerin böyle ithamlara maruz kaldığını göremesiniz. Çünkü oralarda ülkenin ve milletin (felaketi üzerine ikbal hesabı yapan bir siyasi muhalefet anlayış) yoktur. Maalesef bu yıkıcı ve çapsiz zihniyet yaptığımız barajlardan yollara, hastanelerden enerji santrallerine kadar her konuda karışmaya çıkıyor.

Çiftçilerimizi, üreticilerimizi, insanımızı bize karşı kıskırtmak için tamamı yalan, tamamı yanlış tamamı çarpıtma olan söylemlerle gündem oluşturmaya çalışan bu zihniyeti biz çok iyi tanıyoruz. Bu zihniyete cevap vermek bizim için zül olmakla birlikte, milletimize olan sorumluluğumuz gereği hakikatleri tekrar tekrar anlatmak mecburiyetindeyiz.

"YATIRIMLARIMIZI SÜRDÜRECEĞİZ"

Toprak nedir? Çiftçi ne iş yapar? Üretim nasıl yapılır bilmeyenler, ağzularını her açtıklarında saman ithalatından bahsederek aslında chaletlerini sergiliyorlar. Ülkemizin geçtiğimiz yıl ürettiği saman miktarı 23,7 milyon ton. Saman ihracatımız 84,5 bin ton, ihracat gelirimiz de 14 milyon dolardır. İthalat dedikleri saman 428 bin dolar karşılığında denk gelen 1953 tondur. Bunun bir kısmını özel amaçlı kuru ot ithalatçıları kalandan da satın ilerimizdeki ticaretten kaynaklanmaktadır.

Çiftçilerimiz "hükümette oy veresiniz ki eli cim yazık olur" diyenlerin bu tablo karşısında ortaya koyabilecekleri herhangisi bir müstesabattır, projelerini, politikalarını duymadık, görmedik. Sadece yalan, sadece iftira, sadece çarpıtımla belki günü kurtarmak mümkündür, ama bu tarzın ne çiftçinin, ne de ülkenin geleceğine bir faydası vardır. Biz Avrupa'da zaten ilk sıraya çıkardığımız ülkemizi dünyanın en önemli tarım ürünleri üreticisi ve ihracatçısı yapana kadar yatırımlarımız, desteklerimizi sürdürüyoruz.

KAYNAK GİRİŞİ

Karşımızda ülkemize kaynak girişi sağlamak için hayata geçirdiğimiz uygulamaların dahi fiyatı, üyüştürücü, organ kaçakçılığı getirileriyle irtibatlandırarak kadar hayatta ve izandan noksan bir anlayış var. Devlete bu şekilde elde edileceğini sanan bu zihniyetin ülke yönetimine talip olması en büyük kara mizah örneğidir.

“HAYATIMIZ BOYUNCA SİYASETİ HİZMETTE VE İCRAATTA YARIŞ VESİLESİ OLARAK GÖRDÜK”

Halkı biz hayatımız boyunca siyaseti hizmette ve icraatta yarış vesilesi olarak gördük. Mesela biz bu anlayışla eğitimde ülkemize 324 bin derslik kazandırdık diyoruz. Sporla 3 bin 750 yeni tesis kazandırdık diyoruz. Sağlıkta 3 bin 605 sağlık tesisi kazandırdık diyoruz. Ulaştırma 22 bin kilometre bölünmüş yol kazandırdık diyoruz. Sanayide 43 bin yeni organize sanayi parseli kazandırdık diyoruz. Enerjide 92 bin megawatt yeni kurulu güç kazandırdık diyoruz. Toplu konutta 900 bin yeni konut kazandırdık diyoruz. Orman varlığını 1,9 milyon hektar artırdık diyoruz. Savunma sanayinde yerlilik oranını yüzde 70'e çıkardık diyoruz. Velhasi her konuda Cumhuriyet döneminde yapılanların katbe-kat üzerinde icraatlar sayıp döküyoruz.

MUHALEFET NE DİYOR?

Peki, buna karşılık muhalefet ne diyor? Hadi icraatlarını geçtik, çünkü tek parti devri zulmü dışında sayılabilecekleri işleri yok, hiç değilse vizyon olarak, proje olarak, program olarak söyleyebildikleri bir şey var mı? Maalesef hiçbir somut, ayakları yere basan, uygulanabilir, sürdürülebilir, hesaba kitabı yapılmış proje veya politikaları yok, aslında böyle bir derterli de yok. Kendi içlerindeki taciz, tecavüz, şantaj, hırsızlık işlerinin üzerini örtmekten bu konulara sıra gelmediği anlaşılıyor.

Haklarını yemeyelim, Türkiye aleyhine alınan her kararın, söylenen her sözün, yapılan her saldırının yılmaz savunuculuğunu üstlenme görevini de bihakkin ifa ediyorlar. Mesela, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ülkemizde ilgili bir davada kendi hukuki süreçlerine İspanya ve İtalya gibi ülkelerdeki benzer yargılamalarda verdiği kararlara aykırı bir tavır sergiledi. Biz de bunun üzerine çıktık, 'bu çiftçe standartlı, hukuki değil siyasi saiklerle verilen kararın uygulanamaz' dedik. Vay efendim, sen nasıl böyle bir şey söylersin? Demek ki kendileri bu işlerde yetki sahibi olsalar elinde onlarca insanın kanı bulunan bu terörist destekçisini hemen serbest bırakacaklar.

ARKASINDA DURDUKLARI KİŞİ KİM?

Arkasında durdukları kişi kim? Hakkındaki iddianameye göre, 37 nitelikli adam öldürme, 29 adam öldürmeye teşebbüs, 3 bin 777 mala zarar verme, 25 alıkoyma, 395 hırsızlık, 15 yağma, 308 iş yeri ve konut dokunulmazlığını ihlal, 13 Türk Bayrağı'na yakma, yedi Atatürk'ü Koruma Kanunu'na muhalefet suçunun işlendiği, ayrıca 326 güvenlik görevlisiyle 435 vatandaşın yararlandığı 6-8 Ekim 2014 olaylarının baş sorumlusu. Üstelik bu kişinin burada sayılmayan teröre destek mahiyetinde daha pek çok sözü ve eylemi var.

Lafa gelince her fırsatta 'Atatürk'ün partisiyiz' diye bu övünen bu kişiler, aynı partinin kendilerine 'Mustafa Kemal'in askerleri değil it sürüleriniz' diyen yöneticisine bile ses çıkaramamışlardır. Çakırcu teröristlere arkadaş, Suriye'den ülkemize saldıran teröristlere vatandaşları savunular, şehitlerini yakıp yıkan vandallara aydınlanmacılar, darbecilere mağdurlar diyenler yine bunlar. Türkiye böyle bir muhalefet anlayışını hak etmiyor. Öntümüzdeki dönemde ülkemizin bu partilere oy verenlerin feraseti ve iradesiyle köklü bir muhalefet reformunu hayata geçireceğine inanıyorum. İnanyorum ki, Cumhuriyet İttifakı inşallah bunlar karşısında çok daha güçlü bir şekilde yoluna devam edecektir.

SALGIN

Koronavirüs salgını mutasyonların yol açtığı belirsizliklerle ağırlaşarak devam ediyor. Türkiye sağlık başla olmak üzere her alanda salgın sürecini başarıyla yöneten ülkelerin arasında yer alıyor. Salgının yükselişinin önüne geçmek için aldığımız kararların yol açtığı sıkıntıları, doğrudan bireylerle yönelik desteklerle hafifletmeye çalışıyoruz.

Son Kabine toplantımızda 1 milyon 240 bin esnafımıza yönelik 5 milyar liralık bir destek paketi ni daha kamuoyuyla paylaşmıştık. Ayrıca, kasa çalışması ödeneğini de kapsayan sosyal koruma kalkanımızdaki tüm destek ödemelerini devam ettiriyoruz. Sosyal koruma kalkanı çerçevesinde milletimize aktardığımız nakdi destek miktarı 45,5 milyar liraya yaklaştı.

ASGARI ÜCRET

Ayrıca, 2021 yılı asgari ücret rakamı da bugün biliyorsunuz belli olmuştur. Asgari ücret 2021 yılı Ocak ayı itibarıyla yüzde 21,5 artışla bekar ve çocuksuz çalışan için net 2826 lira, evli ve 3 çocuklu çalışan için 3014 lira olarak uygulanacaktır. Salgın döneminde işverenlerimiz 75 lira asgari ücret desteği verimeye başlamıştı, bu desteği öntümüzdeki yıl da devam ettireceğiz. Böylece işverenlerimize ve çalışanlarımıza toplamda 6,5 milyar liralık ilave bir kaynak aktarmış olacağız.

KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ

Kısa çalışma ödeneğinin süresini Şubat ayı sonuna, nakdi ücret desteğinin süresini ise 17 Mart tarihine kadar uzattık.

Geçtiğimiz hafta 397 şehit yakını ve gazi yakınımızın atamasını yaparak bu kategorideki toplam istihdamı 44 bin 781'e çıkarttık.

“ÜRETİM VE YATIRIM TALEBİ GÜÇLÜ BİR ŞEKİLDE DEVAM EDİYOR”

Tüm sıkıntılara rağmen reel sektör ülkemizin yüzü aklı olmayı sürdürüyor, üretim ve yatırım talebi oldukça güçlü bir şekilde devam ediyor. Bu konuda

önemli bir göstergesi olan organize sanayi bölgelerindeki elektrik tüketimi artıyor, hatta salgın öncesi dönemden daha üzerine çıktı. Yılın ilk 11 ayındaki yatırım talebi geçen seneye göre yüzde 30 artış gösterdi. Ocak-Kasım bu dönemde 277 bin istihdam öngören 215 milyar liralık sabit yatırım için teşvik belgesi düzenledik. Ülkemizin köklü otomotiv firmalarından biri 20 milyar liranın üzerinde yatırımla 3 bin istihdamı sağlayacak bir projeye başladı.

TÜRKİYE'NİN OTOMOBİLİ

Türkiye'nin otomobilinin üreteceği fabrikanın temelini Temmuz'da atmıştık. Batarya üretimi için de uluslararası bir iş birliği anlaşması imzalandı. Birkaç gün önce açılışını yaptığımız lityum fabrikası da batarya teknolojileri için kritik bir yatırımdır.

SERMAYE YATIRIMLARI

Sermaye yatırımlarında da gözle görülür bir hareketlenme yaşıyoruz. Hazinemizin ihraç ettiği kâğıtlara ve borsamızda işlem gören hisse senetlerine büyük talep var. Uluslararası doğrudan yatırımlarda da ülkemize yönelik bir artış görüyoruz. Akıllı telefon üretimi için küresel markalar ülkemize geliyor. Teknoloji transferi, yurt içi tedarikçilerin gelişimi ve ihracat imkânlarını içeren bu tür yatırımlar ülkemizde önemli bir kapasite oluşumunu sağlıyor. Benzer gelişmelere endüstriyel altyapıdan siber güvenliğe, enerjiden raylı sistemlere kadar daha pek çok alanda da şahit oluyoruz. İşte bu tür yüksek katma değerli yatırımlarla cari açığımızı kapatıyor, dış finansman ihtiyacımızı azaltıyoruz. Rekabetçi, öngörülebilir ve piyasa dostu adimlarla makroekonomik istikrarı sağlama yolunda ilerliyoruz.

İhracatımız 25 Aralık itibarıyla 2020 yılının tamamındaki hedeflerimizin üzerine çıkarak 166 milyar doları buldu. Bu vesileyle dış ticaretimiz açısından büyük önem taşıyan bir gelişmenin müjdesini sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Bilindiği gibi, en önemli ticaret ortaklarımızdan biri olan İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılma kararı çerçevesinde başlayan takvim Perşembe günü tamamlanıyor. Ticari ilişkilerimizin bu ayrılıktan zarar görmemesi için en başından itibaren iş dünyamızın da katılımıyla süreci yakından takip ettik. Yapılan uzun müzakereler sonunda İngiltere ile serbest ticaret anlaşması imzalamaya aşamamıza geldik. Yarın inşallah bu anlaşmanın imzaları atılıyor.

EN ÖNEMLİ TİCARİ ANLAŞMA

Bu Gümrük Birliği Anlaşması'ndan sonraki en önemli ticari anlaşmamız olacaktır. İnşallah 2021 yılından itibaren hem Türkiye'nin, hem İngiltere'nin kazanacağı yeni bir dönem başlıyor. Serbest Ticaret Anlaşması'nın bu sahaya gelmesinde emeği geçen Ticaret Bakanlığımıza ve iş dünyamıza tebrik ediyorum. Bir kez daha Türkiye'nin ümitli, istihdamla, ihracatla kurdugu ekonomik sistem sayesinde hedeflerine ulaşacağını altın çizmek istiyorum.

AŞI ÇALIŞMALARI

Hiç şüphesiz salgın döneminde dünyanın geri kalanı gibi ülkemizdeki vatandaşlarımızın da en büyük umudu aşı çalışmalarıdır. Türkiye'nin tüm dünya ile beraber normalleşme sürecini yürütebilmesi için aşı tedari ve geliştirme çalışmalarının gerisinde kalmamız kesinlikle mümkün değil. Bunun için menseine bakmaksızın tüm aşı çalışmalarını yakından takip ediyor, gereken incelemeleri yapıyor, neticelere göre de anlaşmaları imzalıyoruz.

ALTERNATİFLER

Yaşanan aksaklıkları aşmak için tüm alternatifleri değerlendiriyoruz. Çin'den sipariş verdiğimiz aşının ilk partilerinin yitilmesinden önce ülkemize teslim edilmelerini bekliyoruz. Almanya'dan gelecek aşının da Ocak'ta ülkemize ulaşacağını ümit ediyoruz.

Gelişmeler salgının daha uzunca bir süre dünya gündeminden düşmeyeceğine işaret ediyor. Bunun için asıl önemli ve öncelikli hem gelenekçi hem yenilikçi yöntemlerle geliştirdiğimiz kendi aşlarımızı veriyoruz. Son 18 yılda kurdüğümüz yüksek teknolojiye dayalı altyapılar ve bilim insanlarımızın gayreti sayesinde şu an sekiz ayrı aşı çalışmasını başarıyla yürütüyoruz.

Bunlardan birinde son aşamaya geçildi, diğerlerinin bir kısmında da aynı sahaya gelinmek üzere. Konunun her gündeme gelişinde ilgili bakanlıklarımıza aşı geliştirme çalışmalarını yakından takip etmeleri ve gereken iş birliğini en üst düzeyde göstermeleri hususunda kesin talimat veriyoruz. İnşallah en kısa sürede kendi üretimimiz olan bir den fazla aşıyı milletimizin hizmetine sunmakta kararlıyız.

Diğer yandan, vaka sayısındaki düzenli düşüşe uygun olarak kısıtlama tedbirlerini dikkatle gözden geçiriyoruz. Vatandaşlarımızın kısıtlama tedbirlerinin yeniden artırılmasına ihtiyaç duymayacak şekilde tamamı diye ifade ettiğimiz temizlik, maske, mesafe kurallarına sıkı bir şekilde riayet etmelerine bekliyoruz.

Bugünkü toplantımızda salgınla mücadelede geldiğimiz yeri tekrar değerlendirdik, gelişmelerin ümit var olduğunu gördük. Bu çerçevede okullarımızdaki yüz yüze eğitime verdiğimiz arayı 15 Şubat 2021'e kadar uzatıyoruz. Allah'ın yardımını ve milletimizin desteğiyle bu musibetin istesinden tez zamanda gelebileceği ümit ediyoruz.

Salgında hayatına kaybeden vatandaşlarımıza Allah rahmet, yakınlarına baş sağlığı, hâlen tedavileri sürenlere acil şifalar diliyorum. Hepinize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.”

BAKAN PAKDEMİRLİ: "2021'İ SU VE SULAMA YATIRIMLARINDA HAMLE YILI İLAN ETTİK"

Haber Merkezi

Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli, 2021'i su ve sulama yatırımlarında hamle yılı olarak tasarladıklarını belirterek, "Gelecek yıl 51 baraj ve 39 gölet olmak üzere toplam 90 depolama tesisi daha bitirerek, depolama sayısını 1617'ye, kapasitesini ise 180 milyar metreküpe ulaştıracağız." dedi.

Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını sürecinde gıda arz güvenliğinde ve vatandaşların temel gıda maddeleri temininde sorun yaşanmadığına işaret eden Pakdemirli, "Bakanlık olarak gıda ihtiyacını karşılayacak ürün stokları kontrol edilerek, fiyat artışlarının olmaması için takiplerimiz devam etmiştir. Aralık ayı itibarıyla 19,9 milyar lira destek ödemiş olup, ödemeler devam etmektedir. Çiftçilerimizi ve mevsimlik tarım işçilerimizi sokağa çıkma yaşağında muaf tuttuk. Çiftçi Kayıt Sistemi başvurularının e-Devlet üzerinden yapılmasına imkan sağladık. Gübre, tohum, ilaç, yem gibi tarımsal girdilerin üretim, erişim ve dağıtım kesintisiz devam etti" diye konuştu.

Bu süreçte ilave yazlık ekim yapmaya uygun 24 ilde yüzde 75 hibe tohum teminiyle Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi'ni başlattıklarını vurgulayan Pakdemirli "Milli Emlak Genel Tebliği'nde gerekli düzenlemeleri yaparak, atıl hazine arazilerinin etkin bir şekilde tarımsal üretimde kullanılmasını sağladıklarını anlattı. Hububat, baklagiller, fındık, kuru kayısı, çeltik ve yağ çay alım fiyatlarını hasat öncesinde açıkladık. Çiğ süt prim desteğini artırdık. Ekmeğin hazır ambalajlı veya ambalaj içinde vatandaşlara ulaştırılmasını zorunlu hale getirdik. Zirai kredilerin anapara ve faiz tutarlarını 6 ay süreyle faizsiz olarak erteledik" ifadelerini kullandı.

HAYVANSAL ÜRÜN İHRACATINDA REKOR KIRDIK

Tarım sektörünün, yılın ilk çeyreğinde yüzde 2,1, ikinci çeyreğinde yüzde 4,3 ve üçüncü çeyreğinde yüzde 6,2 ile 9 aylık dönemde ortalama yüzde 5,3 büyütüğüne dikkati çeken Pakdemirli, şu değerlendirmede bulundu: "Sektörümüz, gayrisafi yurt içi hasılaya (GSYH) 2020 yılının 9 ayında yüzde 7,1 katkı yaparak ülke ekonomisine güçlü bir destek sağlamıştır. Ayrıca ülkemiz tarımında net ihracatçı konumundadır. Bu yılın 10 ayında Kovid-19'a rağmen 15,1 milyar dolar tarım ve gıda

ürünleri ihracatı yaptık ve 4,5 milyar dolar dış ticaret fazlası verdik. Bir konuyu da gururla ifade etmek isterim ki hayvansal ürün ihracatında Cumhuriyet tarihinin rekorunu kırdık. Canlı hayvan, hayvansal ürün ve su ürünleri ihracatımız 9,5 kat arttı. Son iki yılda ise su ürünleri ihracatımız, 157 bin tondan yüzde 28 artarak 200 bin tona, değer olarak 855 milyon dolar'dan yüzde 20 yükselerek 1 milyar dolara ulaşmıştır"

Gübre desteği başta olmak üzere bazı kalemlerde destek miktarlarını artırdıklarını ve bazı konularda ise yeni destekleri devreye aldıklarını belirten Bakan Pakdemirli "Mazot maliyetinin yüzde 50'sini karşılamaya devam ediyoruz. Kütlü pamuk prim desteğini yüzde 37,5 artışla kilogram başına 1 lira 10 kuruş yaptık. Yağlık ayçiçeği prim desteğini kilogram başına yüzde 25 artışla 50 kuruş çıkardık. Sürü büyüme ve yenileme desteği kapsamında anaç vasfı kazanmış dişi kuzulara ilave 100 lira destek ödemeye başladık" dedi.

24 MİLYAR LİRA TARIMSAL DESTEK SAĞLANACAK

Son iki yılda tarımsal destek miktarını yüzde 52 artışla 22 milyar liraya çıkardıkları bilgisini veren Pakdemirli, şöyle konuştu: "2018-Aralık 2020 itibarıyla toplamda 51,6 milyar lira destek ödemesi yaptık. 2021 yılında ise 22 milyar lira ve 2 milyar lira ilave yedek ödenekle birlikte üreticilerimize insallah toplam 24 milyar lira tarımsal destek sağlamış olacağız. Hayvancılık destekleri kapsamında aralık itibarıyla 7,4 milyar lira ödeme yaptık. Son 2,5 yılda toplam 16,2 milyar lira destek ödedik. Üretici dostu politikayla üreticimizi korurken, diğer taraftan tüketicimizi kolladık"

Salgın sürecine rağmen Tarım Orman Şurası kapsamındaki eylem planlarını hayata geçirdiklerinin altını çizen Pakdemirli, bu kapsamda, tarımda sözleşmeli üretim modelini geliştirmek, tarım sektörünün tüm paydaşlarını dijital bir platformda buluşturmak amacıyla Dijital Tarım Pazarı (DİTAP) uygulamasını hayata geçirdiklerini ve çiftçilere yönelik eğitim platformu olan Dijital Tarım Orman Akademisini hizmete aldıklarını dile getirdi.

Bu yıl gıda israfıyla mücadelede dünyaya örnek olacak büyük bir proje olan "Gıdanı Koru, Sofrana Sahip Çık" kampanyasını başlattıklarını

anımşatan Pakdemirli, çiftçi, vatandaş ve firmalara yönelik tüm işlemleri tek çatı altında toplayan e-Tarım Portalı'nı da hizmete açtıklarını söyledi. Pakdemirli, yine bu yıl hayata geçirilen marka projeler kapsamında Tarımın Geleceği Geleceğin Tarımı Platformu'nu oluşturduklarını ifade etti.

Bu yıl Bakanlık bünyesinde "dijitalleşme yılı" olarak kurguladıklarına işaret eden Bakan Pakdemirli, "Akıllı küpe, elektrikli traktör, e-Tarım Portalı, İHA kullanımı, uydu teknolojileri, DİTAP, Dijital Tarım Orman Akademisi ve Gıdanı Koru 2020 yılında öne çıkan uygulamalarımızdır." ifadelerini kullandı.

Bu yıl bitkisel üretim miktarını yüzde 8 artışla 124 milyon tona çıkardıklarını söyleyen Pakdemirli şöyle devam etti: "Sertifikalı tohum üretimimiz 8 kat artışla 1 milyon 143 bin tona çıkmıştır. Tarımsal üretimimizi garanti altına almak için 2023 yılına kadar 300 büyük ovası koruma altına almayı hedefliyoruz şu an itibarıyla koruma altına aldığımız büyük ova sayısı 315 olmuştur. Bu yılın ilk 6 ayında 2019 yılına göre büyükbaş hayvan varlığı yüzde 4,2 ve **küçükbaş hayvan** ise yüzde 13,6 artmıştır."

Bu yıl sonu itibarıyla baraj sayısını 876, gölet ve bent sayısını 651'e yükselterek depolama kapasitesini 179 milyar metreküpe çıkardıklarını bilgisini veren Pakdemirli, "Sulama tesisi sayısı 3 bin 221'e çıkarılarak sulamaya açılan alan 6,7 milyon hektar, tescilli yapılan toplulaştırma sahası ise 4,8 milyon hektar olmuştur. Bitirilen içme suyu ve atık su tesis sayısı 367, temin edilen içme suyu miktarı ise yıllık 4,7 milyar metreküpe ulaşmıştır. Taşkın koruma tesis sayısı 10 bin 107 olmuştur" diye konuştu.

SALGIN SÜRECİNDE GIDA KONTROLLERİNİ ARTIRDIK

2019-2020 yıllarında toplam 2,4 milyon gıda denetimi

yaptıklarını ve salgın sürecinde de kontrolleri artırdıklarını ifade eden Pakdemirli "Sağlıklı gıda üreten, gıdada taklit veya tağşiş yapan firmaları kamuoyuna ifşa ediyoruz. 2012-Aralık 2020 döneminde 26 kez kamuoyuna açıklama yapılmıştır. 2020 yılında 5 kez taklit-tağşiş yapan firmalar kamuoyuna duyurulmuştur" ifadelerini kullandı.

Yıl sonu itibarıyla orman varlığının 22,9 milyon hektar olacağını aktaran Pakdemirli, 11 Kasım'da gerçekleştirilen "Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes" etkinliğiyle 28 ülkelye aynı anda fidan dikildiğini hatırlattı. Pakdemirli, 11 Kasım 2020'de ülke genelinde 5 bin 230 hektar alanda 4,5 milyon fidan dikildiğini bilgisini vererek, şunları kaydetti: "2020 yılında orman yangınlarıyla mücadele hizmetlerinde 27 su atar helikopter, 2 amfibik uçak, 1 insansız hava aracı, 6 idari helikopter dahil toplam 2 bin 597 taşıt kullanıyoruz. Ülkemizdeki askeri amaçlar dışında ilk kez orman yangınlarıyla mücadele için İHA'ları kullanmaya başladık. Orman yangınlarıyla mücadelede haberleşme sistemimizi güçlendirdik ve Yangın-CELL Haberleşme Sistemi'ni kurduk. Navigasyon Takip Dijital Sistemi sayesinde, yangın söndürme ve hizmet araçlarının uydu üzerinden çevrim içi takibi sağlanacak."

Bakanlığın yürüttüğü teknoloji çalışmalarına ilişkin bilgi de veren Pakdemirli "İlk yerli ve milli elektrikli traktörden 20'sinin üretimine geçildi. Elektrikli Bahçe Traktörü Prototipi Geliştirme Projesi çalışmalarını devam ediyor. Bakanlığımız ve üniversite iş birliği çerçevesinde geliştirilecek otonom ilaçlama robotu ile değişken oranlı ilaç uygulama projesi çalışmaları sürüyor. Akıllı küpe uygulamasında 20 bin hayvanda deneme çalışmasına başlandı. Bu olumlu sonuçlandırıldığına bütün hayvan varlığına uygulanacak" dedi.

“İngiltere ile yeni dönem”

ANKARA (AA)-Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde yapılan yılın son Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı'nın ardından millete seslendi.

2020 yılının son kabine toplantısını gerçekleştirdiklerini belirten Erdoğan, içinden geçilen bu yılların, ülkenin yakın tarihindeki pek çok önemli hadisenin 100'üncü yıl dönümlerini de ifade ettiğini aktardı. >>4

“İngiltere ile yeni dönem”

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İngiltere ile Serbest Ticaret Anlaşması, Gümrük Birliği Anlaşması'ndan sonraki en önemli ticari anlaşmamız olacaktır. 2021 yılından itibaren hem Türkiye'nin hem İngiltere'nin kazanacağı yeni bir dönem başlayıyor." dedi.

ANKARA (AA)-Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde yapılan yılın son Cumhurbaşkanlığı Kabine Toplantısı'nın ardından millete seslendi.

2020 yılının son kabine toplantısını gerçekleştirdiklerini belirten Erdoğan, içinden geçilen bu yılların, ülkenin yakın tarihindeki pek çok önemli hadisenin 100'üncü yıl dönümlerini de ifade ettiğini aktardı.

Geçen yıl önce, İstiklal Harbi'nin başlangıcı olarak kabul edilen, Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkışının 100'üncü yılının idrak edildiğini dile getiren Erdoğan, 1000 yıl önce Malazgirt'te başlayan Anadolu'yu vatan yapma mücadelesinin bu kritik adımını, 22 Haziran'da Amasya, 23 Temmuz'da Erzurum, 11 Eylül'de Sivas Kongresi kararlarıyla devam ettiğini bildirdi.

Gazi Mustafa Kemal'in 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelmesinin ardından, İstiklal mücadelesinin yeni bir safhaya geçtiğini belirten Erdoğan, Büyük Millet Meclisinin, ülkenin dört bir yanından gelen temsilcileri katılımıyla, 23 Nisan 1920'de bir cuma namazı sonrası dualarla açıldığını anlattı.

Erdoğan, İstiklal Harbi'ni bizzat yöneterek "Gazi" sıfatı alan Büyük Millet Meclisinin son vasipli 15 Temmuz'da bir kez daha tesol ettirecek tarihe geçtiğini söyledi.

84'üncü vefat yılında rahmetle anılan Mehmet Akif Ersoy'un 12 Mart 1921'de Meclis'te gözyaşları içinde okunarak kabul edilen İstiklal Marşı'nın bir asır önce verilen mücadelenin ruhunu yansıttığını ifade eden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Türkiye Büyük Millet Meclisimiz, kabulünün 100'üncü yılı vesilesiyle 2021'i İstiklal Marşı Yılı olarak ilan etti. Bu ülkenin bir vatandaşı, bu milletin bir ferdi olmanın en başta gelen şartlarından biri, İstiklal Marşı'nı 10 kıtasındaki tüm mesajlarıyla kalbimize kazıdır. Evlatlarımızdan bekleniriz, 'korkma' diye başlayan ve 'istiklal' diye biten bu marşı, lafzıyla ve ruhuyla içine sindirelimizdir. Çünkü bu marşın her satırını bize, önümüze çıkan zorluklar karşısında nasıl davranmamız gerektiğini anlatan mesajlarla bezelidir. İstiklal Marşımız, bir asır önce millet olarak hürriyetimizi kazanmak, vatanımızı işgalden kurtarmak, kendimize yeni bir gelecek inşa etmek için vardığımız milli mücadeletin ifadesiydi. Bugün de aynı mukabakatta hedeflerimize doğru yürüyoruz. Türk Milletinin binlerce yıllık devlet ve medeniyet davasını, 10 kıtada yüzlere nakşeden İstiklal Marşımızı unuttuğumuz gün, aydınlarımız esaret prangası, boynumuza zillet zinciri vurulmuş demektir." İstiklal Marşı'nda, bayrağın ve ezanın, özgülüğün temsali olarak yüceltilmesinin, geçen asrın ilk çeyreğinde verilen milyonlarca şehidin mücadelesinden ilhamla olduğunu ifade eden Erdoğan, "Bayrağı bez parçası, ezanı hoparlör gürültüsü, topağı taş ve kum yığını, vatani anlamsız bir saplantı, şehadeti sıradan bir ölüm olarak görenlerin, İstiklal Marşı'nın manasını kavrayabilmesi elbette mümkün değildir. Biz 'Asım'ın Nesli' dedikçe içimizi sıkıntı basanların, biz 'tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet' dedikçe yüzlerini buruşturanların, biz 'büyük ve güçlü Türkiye' dedikçe kulaklarını kapatanların İstiklal Marşı'na sahip çıkması elbette mümkün değildir." diye konuştu. "Dünden gelen maddacıların bugünkü temsilcilerinin, dış güçlerin bazarantılığında terör örgütlerinin hamiliğine kadar evsaiçliği ihanetin peşinde koşmaları İstiklal Marşımıza daha sıkı sahip çıkmamız gerektiğini gösteriyor" diyen Erdoğan, şöyle devam etti: "Hamdolsun, İstiklal Marşımızdaki her lafzı, her mesajı, bedeninin ve ruhunun her zerresiyle özümseyen gençlerimiz var. Hamdolsun, bayrak ve ezan hasasliyetini, yeri geldiğinde canı pahasına koruyan evlatlarımız var. Hamdolsun, medeniyetimize, tarihin, kültürüne, değerlerine sıkı sıkı bağlı bir nesil var. Ardı ardına 100'üncü yılını idrak ettiğimiz her tarihî hadise bize, sahip olduğumuz ülkenin ve mensubu olduğumuz milletin kıymetini bir kez daha hatırlatıyor. Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılı olan 2023'e hangi hissiyatla sahip çıkıyorsa, Fethin 600'üncü yılı olan 2053'ü de Malazgirt Zaferi'nin birinci yılı olan 2071'i de aynı duygularla gençlerimiz emanet ediyoruz. İnşallah, 2023'te ülkemizi dünyanın en büyük 10 devleti arasına sokarak, ecdada layık ve bizden sonraki nesillere örnek bir başarıyı hep birlikte ortaya koyacağız."

Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi
Bugünkü kabine toplantısında Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı'na da görüşüklerini aktaran Erdoğan, dijitalleşmenin ayrılmaz bir parçası haline gelen siber güvenliğinin, tüm dünyada üzerinde

hassasiyetle durulan konuların başında geldiğini vurguladı.

Güvenlikten sağlığa, eğitimden evde kullanılan aletlere kadar her alanda hayatın ayrılmaz parçası haline dönüşen dijitalleşmeyle birlikte siber tehditlerde de büyük artış yaşandığına dikkati çeken Erdoğan, "Öyle ki ülkelerin fiziki sınırlarının korunmasıyla dijital altyapılarının ve verilerinin korunması, neredeyse aynı derecede önem kazanmıştır. Esasen savunma sanayi projelerimizin temel bileşenleri arasında dijital sistemler ilk sıralarda yer alıyor. Aynı şekilde günlük hayatımızı kolaylaştıran teknolojilerin hemen tamamı da dijital altyapılar üzerinde çalışıyor." diye konuştu. Devletlerin, vatandaşlarının can ve mal güvenliği yanında, dijital bilgilerinin ve aldıkları hizmetleri de korumak mecburiyetinde olduğunun altını çizen Erdoğan, yaklaşık 7 yıl önce kurulan Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi ile bu doğrultuda ilk adım atıldığını söyledi.

Gelinen noktada, güncel ihtiyaçları ve tehditleri dikkate alarak, ülkenin siber güvenlik politikalarını, kapsamlı ve bütüncül bir anlayışla özellikle yeni bir stratejiyi oluşturma konusunda adımı attıklarını belirten Erdoğan, son dönemde, diğer alanlarla birlikte dijital altyapılar ve siber güvenlik konularında da kimi zaman gizli kimi zaman açık engellemelere maruz kaldıkları için, stratejilerini yerli ve milli bir anlayışla şekillendirdiklerini bildirdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetti:

"Her şeyiyle kendimizin üretimi olan ilk haberleşme uydumuzu, inşallah 2022'de uzaya gönderiyoruz. Alternatif maliyetleri onlarca milyon dolar olan pek çok projeyi bir süredir ülkemizde yürütebilecek kapasiteye zaten ulaştık. 'Bir milyon yazılımı' böyle bir projeye gençlerimizin ilgisi, geleceğimiz için bize umut vermiştir. Şimdi bu çalışmalar daha da ileri taşıyoruz. Kendi milli siber güvenlik teknolojilerimizi geliştirmek suretiyle, güçlü ve caydırıcı bir altyapı oluşturuyoruz. Teknolojiye yön veren bir ülke konumuna gelme hedefimiz doğrultusunda, Mavi Vatan'dan siber uzaya kadar her sahada egemenlik haklarımızı sahip çıkacağız. Bu amaçla, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisimiz ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın öncülüğünde, ilgili tüm tarafların katılımıyla uzunca bir süredir yürüttüğümüz çalışmalarla sona gelmiştir. İlk aşaması 2020-2023 dönemini kapsayan bu planda belirlenen faaliyetleri hayata geçirecek, ülkemizin dijital altyapılarını siber saldırılara karşı, inşallah güvenli hale getireceğiz. Bununla kalmayacak, Türkiye'nin bu alanda, kendi ürünleri ve firmalarıyla uluslararası düzeyde söz sahibi olmasını da sağlayacağız. Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planımızın, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum."

Erdoğan, salgın döneminde üzerinde en çok konuşulan hususlardan birinin gıda üretimi ve tedarikinin sürdürülebilir olması konusunu olduğunu ifade etti.

Yaşanılan kuraklığın bu tartışmayı daha da anlamlı ve önemli hale getirdiğine işaret eden Erdoğan, tahminlerin dünyanın 2050 yılında 10 milyarlık bir nüfusun gıda ihtiyacını karşılamak mecburiyetinde kalacağını gösterdiğini belirtti.

Erdoğan, bu durumun refah artışı ve lojistik imkanların da etkisiyle bugünkünden yüzde 60 daha fazla gıda üretimi yapılmasına ihtiyaç duyulacağı anlamına geldiğine dikkati çekti.

Tarımda önceki yüzyılın üretim anlayışıyla bugünkü arasında çok büyük fark bulunduğuna vurgu yapan Erdoğan, "Bugünkü anlayışla 1 asır sonrası arasında çok daha büyük bir farklilik ortaya çıkacağı da açıktır. Bugün 140 ülke başka yerlerde toprak kiralama suretiyle kendini geleceğe hazırlamanın gayretini içinde. Şimdi den kiralanan toprak miktarı ülkemizin yüz ölçümünün 3 katına ulaşmıştır. Bu konuda en cazip yer de bakir ve bereketli Afrika topraklarıdır." diye konuştu.

"Toprak kiralamaya başladık"

Toprak kiralama amaçlı bugünün ihtiyaçlarını karşılamak olmadığına, yarın asır, 1 asır sonrası taleplerine hazırlık yapmak olduğuna işaret eden Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Türkiye olarak biz de bu amaçla çeşitli yerlerde toprak kiralamaya başladık. Tabii böyle bir vizyonu, daha doğrusu böyle bir derdi olmayanlar ülkemizin için Sudan'da, Nijer'de toprak kiraladığını, başka yerlerde benzer arayışlar içinde olduğunu anlayamıyor. Sadece anlamamakla kalmıyor bir de çıkıp bize ithamlar yöneliyorlar. Dünyanın başka hiçbir yerinde hiçbir ülkede hükümetlerin böyle ithamlara maruz kaldığını göremezsiniz. Çünkü oralarda ülkenin ve

milletin felaketi üzerine ikbal hesabı yapan bir siyasi muhalefet anlayışı yoktur. Maalesef bu yıkıcı ve çapsiz zihniyet, yaptığımız barajlardan yollara, hastanelerden enerji santrallerine kadar her konuda karşımıza çıkıyor. Çiftçilerimizi, üreticilerimizi, insanımızı bize karşı kıskırtmak için tamamı yalan, tamamı yanlış, tamamı çarpıtma olan söylemlerle gündem oluşturmaya çalışıyor. Biz çahiliyetimiz için iyi tanıyoruz. Bu zihniyete cevap vermek bizim için zul olmakla birlikte milletimize olan sorumluluğumuz gereği hakkımızı tekrar tekrar anlatmak mecburiyetindeyiz." Şeyh Edebali'ye atfedilen, "Cahil ile dost olma, ilim bilmez, ifran bilmez, söz bilmez üzülsün / Saygısızla dost olma, usul bilmez, adap bilmez, sınır bilmez üzülsün / Aç gözlüyle dost olma, ikram bilmez, kural bilmez, doymak bilmez üzülsün / Görgüsüzle dost olma, yol bilmez, yordam bilmez, usul bilmez üzülsün / Kibirliyle dost olma, hal bilmez, ahval bilmez, gönül bilmez üzülsün / Ukala ile dost olma, çok konuşur, boş konuşur, kem konuşur üzülsün / Namertle dost olma, mertlik bilmez, yürek bilmez, dost bilmez üzülsün" dizelerini aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Evet, biz bu cahillerle ukala ve namertlerle dost değiliz ama cahilliklerini işa edene kadar da kendileriyle muhatap olmaya katlanacağız." diye konuştu. "Soframızda eksikliğini hissetmediğimiz ekimeğimizi, aşımızı üreten eli nasrılı, alını terli, kalbi imanli, yüreği tertemiz tüm çiftçilerimize şükranla şahsım, milletim adına sunuyorum." ifadelerini kullanan Cumhurbaşkanı Erdoğan, üreticilerin haklarını teslim etmek, emeklerinin karşılığını vermek için 18 yıldır çalıştıklarına dikkati çekti.

"Tarım ürünleri ihracatında net dış ticaret fazlamız 5,3 milyar dolar"

Anadolu topraklarının kadim çağlardan beri tarım üretimi yapılan bir yer olduğunu, Türkiye'nin Avrupa'dan Asya'ya uzanan topraklarının kendi ihtiyaçlarını karşılayacak tarımsal üretimine imkan sağladığına dile getiren Erdoğan, özellikle son dönemde yaptıkları altyapı yatırımları sayesinde Türkiye'nin önemli bir gıda ihracatçısı konumuna geldiğine işaret etti.

Endüstriyel gıda üretimi için gereken ürünlerin bir kısmını dışarıdan da aldıklarına değinen Erdoğan, şöyle devam etti: "Sadece kendi üretimimize bağlı kalırsak böylesine büyük bir gıda ihracatçısı olmayız. Gayet tabii olan bu durumun ülkemizin tarımsal üretiminin geldiği yeri gögölemek için kullanılmasını haksızlıktan öte bir buhtanın ifadesidir. Türkiye geçtiğimiz 18 yılda tarımsal milli gelirini, ekranları başında bizi izleyen milletimize özellikle senelerine, milli gelirini 37 milyar liradan 278 milyar liraya yükselttik. Avrupa'da ilk sıraya yükselmiştir. Geçtiğimiz yıl 193 farklı ülkeye 1827 çeşit tarımsal ürün ihraç ederek 18 milyar dolar gelir elde ettik. Temel gıda ürünleri olan ihracatında dünyada birinci, makarna ihracatında ikinci sıradayız. Tarım ürünleri ihracatında net dış ticaret fazlamız 5,3 milyar dolardır. Çiftçimize verdiğimiz destekleri bu dönemde 12 kat artırarak bitkisel üretimimizi 124 milyon tonla Cumhuriyet tarihinin en üst seviyesine çıkardık. Sadece 2020 yılında çiftçimize verdiğimiz destek tutarı 22 milyar liradır. Büyükbaş hayvan varlığında 18,6 milyon adetle Avrupa ikincisiyiz, **küçükbaş hayvan** varlığında ise 55 milyon üzerine çıkarak Avrupa'da bir numara olduk."

Tarımsal üretimdeki artışın kendi kendine gerçekleşmediğini, bunun için destekler yanında çok büyük sulama projelerini de hayata geçirdiklerini belirtti.